Nummer 20 Donderdag 15 Mei 1930 30ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

INHOUD: Na den overval op Curaçao. — Beschrijvingen van de Oost-Indische Compagnie. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijd-schriften. — I Uit de Europeesche Pers, II Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch literatuuroverzicht. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Eerste of tweede? — Lezing over Curaçao bij het Depôt Politietroepen. — De Boekencommissie van het Algemeen Nederlandsch Verbond. — Berichten der afdeelingen. — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Financieele berichten. — Mutatiestaat van 7 tot 14 Mei 1930.

Na den overval op Curaçao.

Een primeur voor het K. W.!

Niemand, zoo meenden wij, zou ons eenig verwijt kunnen maken over gebrek aan matiging en aan soberheid bij onze bespreking van de ramp van 8 Juni 1929. Tot onze groote verwondering zijn toch een tweetal bezwaren gemaakt, die van ernstigen aard zouden zijn, wanneer zij gegrond waren.

Het eerste betreft ons bericht van 27 Febr. l.l., waarin verwondering wordt uitgesproken over het verschil tusschen de geëischte en de uitgesproken straffen der vervolgden. Wie ons daarover een verwijt doet, heeft o.i. niet goed gelezen. Er *is* een groot verschil tusschen eisch en vonnis (max. 8 jaar tot minimum vrijspraak). Dat komt meermalen voor, niet alleen in Curaçao en in Nederland, en dan is er reden voor verwondering. Die verwondering kan alleen worden opgeheven door kennis van meer feiten, bijv. waarvoor vervolgd is, wat het O.M. bewezen heeft geacht, waarvoor veroordeeld is. Die feitelijke gegevens hadden alleen de Curaçaosche pers en de correspondenten der Nederlandsche bladen ons kunnen bezorgen, en die zwegen in alle talen. Vandaar dat wij volstonden met de opmerking, dat wij het niet begrepen — met uitdrukkelijke toevoeging, dat bij zoo weinig gegevens ons een oordeel niet paste — en ons verwonderden. Onzerzijds lag hierin alleen een verwijtje aan de dienaars van de koningin der aarde, mede als repliek op een opmerking van het Amsterdamsche *Handelsblad* aan ons adres, dat het dwaasheid was de groote pers mede aansprakelijk te stellen voor den overval, omdat zij niet gezorgd had, dat de ontblooting van Curaçao van levende en doode afweermiddelen hier voldoende bekend geworden en, zoo mogelijk, tijdig voorkomen of hersteld was.

In de tweede plaats heeft men bezwaar tegen onze overneming op 13 Maart l.l. uit *De Rotterdammer* van 18 Febr. l.l. van een stuk uit een brief van Curaçao, waarin werd meegedeeld, dat op een brief van Urbina de tot 8 jaar gevangenisstraf veroordeelden zouden zijn uitgezet. Wij merken allereerst op, dat wij op het bericht hebben laten volgen, dat de onwaarheid er dik op lag. Maar na de motiveering daarvan hebben wij geschreven, dat een bericht in *La Cruz*, dat alle Venezolanen, die in voorarrest zaten, vrijuit waren gegaan, ons helaas te denken gaf, en aldus besloten wij: „Als dit laatste werkelijk ook ziet op de veroordeelden, schromen wij niet, ons te scharen aan de zijde van hen, die dit heel erg noemen. Een straf, door den rechter opgelegd, behoort ten uitvoer gelegd te worden, tenzij er gratie gegeven wordt. En dat zou in dit geval toch al te dol zijn”. Hiermee hebben wij niet anders bedoeld, dan dat wij vreesden, dat de administratieve autoriteiten zich boven de rechterlijke macht zouden hebben gesteld, en de Venezolanen vóór de voltrekking der aan hen opgelegde straffen zouden hebben uitgewezen. Wat hadden wij anders moeten opmaken uit het bericht in *La Cruz*?

Intusschen wordt ons nu gezegd, dat dit bericht niet waar is. Waarom dit niet aan dat blad werd geschreven, weten wij niet. Dan hadden wij dat kunnen vermelden bij het berichtje, dat wij een week later opnamen, dat de brief in *De Rotterdammer* moeilijk als waar kon worden aangenomen. De veroordeelden zijn blijkbaar uit het land gezet, nadat zij hun straf hadden uitgezeten. Dit is een zeer begrijpelijke maatregel. Ons rest onze verontschuldiging aan de bovengenoemde administratieve autoriteiten, die wij ten onrechte — zij het dan ook in gezelschap van *La Cruz* en op haar mededeeling vertrouwende — hebben verdacht van wat in ons oog een onregelmatigheid zou zijn geweest.

En nu de primeur voor ons blad!

Twaalf personen hebben terecht gestaan. Zes waren gedagvaard primair wegens openlijke geweldpleging tegen personen en goederen, die den dood ten gevolge heeft gehad (de aanval op het fort), waarop art. 147 Sr. een maximum van 12 jaar gevangenisstraf stelt, subsidiair wegens deelneming aan een aanval of vechterij, waarin onderscheiden personen zijn gewikkeld, die iemands dood ten gevolge heeft (art. 319, max. 3 jaar). Deze personen werden allen vrijgesproken, zijnde het hun ten laste gelegde niet wettig en overtuigend bewezen.

Een zevende persoon heeft behalve voor dezelfde feiten, waarvan hij eveneens vrijgesproken is, terecht gestaan wegens het iemand door bedreiging met geweld dwingen iets te doen (art. 297, max. 9 maanden of f 300.—). Hiervoor is hij tot 7 maanden gevangenisstraf veroordeeld. Deze persoon had met twee andere, onbekend gebleven, personen, den machinist van de Emmabrug door bedreiging met pistolen gedwongen die brug te openen.

Ten slotte is een vijftal personen vervolgd wegens 1e openlijke geweldpleging tegen personen en goederen, althans deelneming aan een aanval of vechterij, waarvan zij, evenals de anderen, zijn vrijgesproken, en 2e wegens de bevrijding van Perez (art. 197, max. 2 jaar), althans medeplichtigheid daaraan, althans het iemand door bedreiging met geweld wederrechtelijk dwingen iets te dulden. Voor dit laatste feit, het dwingen der in de gevangenis aanwezige politieagenten, om te dulden, dat zij bij die gelegenheid werden gefouilleerd en hun de wapens werden afgenomen, zijn deze personen veroordeeld tot 6 maanden gevangenisstraf.

Het O.M. heeft in eenige gevallen de openlijke geweldpleging bewezen geacht en op dien grond 8 jaar gevangenisstraf geëischt.

Volgens de dagvaarding in laatstgenoemde zaak zou de bevrijding van Perez zich aldus hebben toegedragen: Met geweren, pistolen, klewangs en kapmessen gewapend, hebben zich ongeveer 40 personen naar de gevangenis begeven, waar Perez vijftien jaar wegens doodstraf te ondergaan had. Verscheidene van deze personen hebben Perez uit zijn cel bevrijd, of wel de gevangenbewaarders zijn onder den indruk van het machtsvertoon Perez uit zijn cel gaan halen, en inmiddels hebben de overige kwaadwilligen de in de gevangenis aanwezige politieagenten in bedwang gehouden door geweren op hen te richten. Dit alles lezende zijn wij weer verwonderd. Waarom dit niet ronduit naar zijn ware toedracht meegedeeld. De minister heeft op de uitdrukkelijke vragen in de Tweede Kamer, deze zaak betreffende, bij herhaling niet geantwoord. In het Voorloopig verslag was nog wel uitdrukkelijk gevraagd, of het juist was, dat de gouverneur tot de uitlevering van Perez had meegewerkt, een afschuwelijke gedachte. De *N. R. Ct.* van 1 Maart l.l. wees op de sluier van geheimzinnigheid, die nog altijd over deze zaak hing. Maar als zij — de omstandigheden in aanmerking genomen — zoo simpel is, als hierboven beschreven, waarom dan hier en ginds aan zoo ernstige verdenking voedsel gegeven? Wij staan voor een raadsel.

GRONINGEN

GEERSINGA & POSTEMA
TIMMERLIEDEN EN AANNEMERS
SCHUITENDIEP 28b en 28a - TEL. 2462
GRONINGEN 5152
Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden.

WONINGINRICHTING JAC. DE VRIES
O. EBBINGESTRAAT 34 - TEL. 3740
GRONINGEN
SMAAKVOLLE MODERNE MEUBELEN
COMPLETE INSTALLATIES 5153
TAPIJTEN — GORDIJNEN — LINOLEUM

Linnenmagazijn „'T SPINNEWIEL"

L. VAN POPPEL — GRONINGEN
Oude Boteringestraat 14. Telefoon 3576
TAFEL- EN BEDLINNEN
TRICOTGOEDEREN
HUISHOUDGOED - BÉBÉGOED
Beslist krimpvrije wollen Ondergoederen — Indische uitrustingen — Huwelijks- en Bébé-uitzetten — Prima kwaliteiten - Billijke prijzen
5148

Om van het leven te houden, moet men van werken houden. (De Zakenwereld).

LEIDEN

N.V. „MEUBELKUNST"
MODERNE WONINGINRICHTINGEN
„Indanthren" Meubel- en Gordijnstoffen
Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect. Eigen fabrikaat. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27.
Toonkamers: 5173
WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

Fa. P. S. ANES, Brandstoffenhandel
Contractante der Staatsmijnen in Limburg
Verkoop van uitsluitend EERSTE KWALITEITEN Brandstoffen 5174
OUDE HEERENGRACHT 19, LEIDEN. TEL. 587

VOOR LEIDEN EN OMSTREKEN
IS HET BROOD UIT DE BROODFABRIEK
„DE ZEEUW"
5175 HET MEEST GEVRAAGD
KORTE MARE 22 — TELEFOON 1411

FIRMA M. KOERT - LEIDEN
J. RAVESTEIN
PIETERSKERKGRACHT 16 - Telef. 1055
Architectuur 5177
Aannemer v. Bouwwerken - Timmerwerken

HAARLEM

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
W. H. KLOES & ZONEN
Scheepmakersdijk No. 32
Telefoon 13592 — Haarlem
Speciale Afdeeling FIJNGOED
5165

ARTISTIEKE DAMESHANDWERKEN
GROOTE SORTEERING
HANDWERKSTOFFEN, SMYRNA-, KELIM-, SODAN-EN NOORSCHE WOL 5218
AJOUREN EN PLISSEEREN - TEEKEN-INRICHTING
FIRMA ALI ZIJLSTRA
WAGENWEG 1 - HAARLEM - TEL. 13518
ATELIER VOOR KUNSTNAALDWERK

H. J. C. HöCK
TIMMERMAN — METSELAAR — AANNEMER
beveelt zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden het vak betreffende. 5202
Woonplaats: VOORHELMSTRAAT 39. Tel. 10710
Werkplaats: L. ANNASTRAAT 24.
HAARLEM

WONINGINRICHTING JOH. NEDERKOORN & Zn.
Toonzalen: Ged. Oude Gracht 56 — Telefoon 13171
Fabriek: Groot Heiligland 58 — Telefoon 10747
HAARLEM
De inrichting van Uw woning, door ons uitgevoerd, blijft billijk en is voor den gebruiker het toppunt van comfort. 5201
VERHUIZINGEN ONDER GARANTIE.

Fa. JOH. DAMMERS
KLEVERPARKWEG 20-22, Tel. 13736, HAARLEM
Agentschap der Fongers en Simplex Rijwielen
Eerste klas Reparatie-inrichting 5200
GARAGE — STALLING — VERHUUR

H. J. FEIJE
HAARLEM - TELEF. 11292
Speciaal ingericht voor Verhuizingen en Bergplaats voor inboedels - Stalhouderij
Begrafenisonderneming - Goederenvervoer
Eigen Motorbooten voor passagiers en vrachtdienst
5164

ABR. MEIJER
GROOTE HOUTSTRAAT 16 - HAARLEM - TELEF. 10476
OUDSTE SPECIAAL ADRES VOOR
JAEGER ONDERGOEDEREN: Merk Jansen & Tilanus
„ Wilh. Benger Söhne
DAMES ONDERGOEDEREN „ Ribana
„ Miranda
KOUSEN EN SOKKEN 5162

Fa. Hk. VAN NIEL Czn. - SCHILDERS
Schagchelstraat 30-32 - Telef. 11404 - Haarlem
Opgericht 1857 5155
Laat uw schilderwerk door onze firma uitvoeren en wij garandeeren U dan, dat U in alle opzichten tevreden zult zijn

WONINGBUREAU HENK FIBBE
Haarlem, Nassaustraat 14. Tel. 13781
Koop en Verkoop. Huur en Verhuur van Huizen.
5197

Firma P. BAGGERMAN - HAARLEM
SPAARNE No. 114 — TELEFOON 10116
Hoofdagentschap der Heineken's Brouwerij
Importeurs voor Haarlem en Omstreken van
BASS STOUT & PALE ALE. 5199
Steeds voorradig alle natuurlijke en kunstmatige Bronwateren, Limonades en Sodawater enz. enz.

Laat ALINK U verwarmen!
de specialiteit in gas- en kolenverwarming.
Küppersbusch Gasfornuizen.
Kruisstraat 17. HAARLEM. Tel. 11622.
5198

CHRISTELIJK LYCEUM

TE HAARLEM
OMVAT:
GYMNASIUM
H.B.S. — A
H.B.S. — B
INLICHTINGEN VERSTREKT DE RECTOR
5170

J. J. WEBER & ZOON
OPGERICHT 1838 - HAARLEM
GROOTE HOUTSTRAAT 165, nabij Houtpoort
Fabriek KORTE HOUTSTRAAT 26. Tel. 10648
OPTIEK EN FIJNE STAALWAREN
5171

Voor Breukbanden, Buikbanden, Elastieken Kousen alles naar maat, Verband- en Verplegingsartikelen is het adres te Haarlem:
HET GEZONDHEIDSHUIS"
ZIJLSTRAAT 69 - - HAARLEM
— TELEFOON 12240 — 5220

ARNHEM EN OMSTREKEN

N.V. Linnenmagazijn „'t Spinnewiel"

G. H. MEIJER
ARNHEM, Ketelstraat 12. - Telef. 26077
NIJMEGEN, Betouwstraat 1. Telef. 2459
Tricotgoederen - Huishoudgoederen
Tafelgoederen - Huwelijksuitzetten
Baby-uitzetten. 5138
INDISCHE UITRUSTINGEN

Beschrijvinge van de Oost-Indische Compagnie

Dr. F. W. Stapel, Pieter van Dam's Beschrijvinge van de Oost-Indische Compagnie, 1e Boek, Deel II. (Rijks-Geschiedkundige Publicatiën, No. 68).

Toen ik het Eerste Deel van deze uitgave aankondigde *(Kol. Weekblad*, 11 Mei 1928, No. 20) verlangde ik al naar het Tweede en nu ik dat voor mij heb, verlang ik al weer naar het Derde! Deze uitgave is er nu weer eene waaraan iedereen wat kan hebben die, op welke wijze dan ook, belang weet te stellen in de Geschiedenis van de Oost-Indische Compagnie, zoo hier te lande als in het verre Oosten. Dit Deel brengt ons gegevens over thuisvaarders en retouurvloten, specerijen, maten en gewichten, muntslag en delegatiën, over de eischen of aanrvagen, over de schepen die op de thuisvaarders kruisten, over den slavenhandel en over nog een heelen boel meer. Werkelijk, er mag worden gezegd, dat wij bezig zijn een koloniale uitgave te krijgen zooals geen andere natie kan over leggen, zooals de onvergelijkelijke De Barros eenmaal voor het koloniale rijk der Portugeezen had willen schrijven.... maar helaas nooit geschreven heeft! Eene uitgave die het deskundig buitenland ons zal benijden. Daarom is te bejammeren, ja dubbel te bejammeren, dat ook dit deel, waaraan toch zoo grooten aftrek valt te voorspellen, niet in wat grooter oplage is gedrukt. Niet lang meer zal het duren, of het werk van Van Dam zal nog slechts in den antiekhandel verkrijgbaar en dan moeilijker verkrijgbaar zijn dan thans een oorspronkelijke Valentijn! Wat zal er nu met de volgende deelen gebeuren? Zullen zij in wat grooter oplaag verspreid worden en zullen de beide eerste deelen dan nog eens worden bijgedrukt of gaan wij, nu reeds, een tweede uitgave van het gansche werk te gemoet? Laat ons hopen, dat het eene of het andere spoedig noodig moge blijken.

Dit brengt mij er toe te vragen, wat er wordt gedaan om aan uitgaven als deze de noodige bekendheid te geven? Weinig voorzeker! Wie niet eenigermate zelf op de Publicatiën let, zal er nooit anders dan door een toeval bij worden gebracht. Ja, hoe moet de belangstellende zelfs de titels maar vinden? Ik blijf (uit onwetendheid) het antwoord schuldig, ik noteer alleen dat de voortreffelijke Fondscatalogus van de firma Nijhoff (1927) op pg. 41 en 42 de verschenen nummers 1 tot en met 47 van de Groote Serie alsmede de verschenen nummers 1 tot en met 20 van de Kleine Serie (totaal 67 deelen) terecht niet vermeldt, omdat zij bij andere firma's zijn uitgegeven. Hoe moet nu de belangstellende doen om er achter te komen? Ik zou willen in overweging geven om, bij elke publicatie een velletje in te leggen, nauwkeurig vermeldende welke de titels der reeds verschenen deelen alzoo zijn. Zoo doet toch ook de particuliere industrie het.

Ik zou nog wat verder willen gaan. Ik zou wenschen, dat de Nederlandsche Regeering het voorbeeld van Mussolini wilde volgen en een toonkamer inrichten, waar belangstellenden zich op de hoogte konden stellen van haar eigen jongste (dikwijls zoo belangrijke) uitgaven. Men werpe niet tegen, dat die werken toch op de bibliotheken kunnen worden geraadpleegd. Dat is op zichzelf wel waar, maar de boeken verdwijnen daar terstond in de magazijnen, zonder eerst eens aan de aandacht van de bezoekers te worden onderworpen. Men zal zeggen, dat het Rijk dan ook maar weer de kosten voor zulk een toonkamer moet weten te vinden. Ik antwoord, dat ik eene gelegenheid weet die misschien heel geschikt zal blijken. Wat zou men ervan zeggen, als de booggewelven van het Binnenhof, waar toch reeds kostbare antieke boeken liggen uitgestald, in een prachtige en praktische toongelegenheid werden herschapen? Kunnen de antieke boeken daar worden uitgestald, dan zou het toch met de moderne rijksuitgaven ook wel gaan.

De bewerking van het onderwerpelijke Tweede Deel is weer aan dr. F. W. Stapel toevertrouwd geweest, die er zich opnieuw met zoo groote toewijding en pijnlijke zorg van heeft gekweten, dat wij hem slechts dankbaar kunnen zijn. Heb ik op die bewering nu werkelijk niets af te dingen? Ja, toch, want dat behoort zoo. Als ik dan vitten wil, zoo vitte ik, dat Bewerker die zich wel eens bedient van Van Lenneps Zeemanshandboek, zich blijkbaar niet bedient van de daarop door den Heer T. Pan gegeven aanvullingen, welke te vinden zijn in het Tijdschrift „De Recensent", I. 1857, pp. 330 vlg., 390 vlg. Hadde Bewerker die aanvullingen ingezien, dan zou de verklaring van de Enkhuizensche „Paalkist" (p. 698) kernachtiger zijn uitgevallen. Het is een heel eind van de paalkist te Enkhuizen naar de geschiedenis van de Oost-Indische Compagnie; dus denke de lezer maar, dat ik juist van een uitstapje naar die vermaarde gemeente ben teruggekeerd.

S. P. L'HONORÉ NABER.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 5 tot Maandag 12 Mei.

De drie Philippijnsche kina-ondernemingen op Boekit Non toonen, naar verluidt, onder goede klimatologische en bodem-omstandigheden een merkwaardigen vooruitgang, waardoor de afzet van het Java-produkt in Amerika eerlang ernstig bedreigd zou kunnen worden.

In den aanbiedingsbrief van gedeputeerden van West-Java van het jaarverslag over 1929 wordt opnieuw geklaagd dat van de overdracht van volksgezondheid en onderwijs aan de provincie niets is gekomen, „ondanks de ronde woorden waarmede de geering reeds in 1925 in den Volksraad haar voornemen aankondigde". Voorts wordt gewaagd van de diep teleurstellende wijze van uitvoering der omzetting van den sluitpost in een ander stelsel van landsuitkeering, waarbij iedere mogelijkheid voor extra subsidie voor buitengewoon kostbare werken is uitgesloten en de verzoeken om subsidie tot 1 millioen, w. o. de voortzetting van den weg Batavia—Cheribon, zijn afgewezen. De regeeringsopvatting beteekent uitstel van urgente werken. Het college dringt op herziening van deze opvatting aan.

De revolutionaire beweging in Britsch-Indië heeft tot meerdere excessen geleid en offers gevergd. Voor Gandhi geldt weder eens: Wie winden zaait, zal stormen oogsten en voor Regeeringen, dat tijdig ingrijpen beter is dan later moeten verhelpen.

Na een korte, 24 daagsche uiterlijke rust is de Krakatau weder in werking getreden.

Naar verluidt zullen door de bestuursorganisaties op Java, welke de vergrooting van bestaande residenties onder inkrimping van het aantal mede-brengt, een tiental residentsvacatures onvervuld gelaten worden.

De meermalen toegezegde positieverbetering voor de Inlandsche ambtenaren is, tengevolge van den tegenwoordigen stand der finantiën, opnieuw van de begrooting afgevoerd moeten worden.

De president der Fransche Republiek heeft aan gouverneur-generaal De Graeff het grootkruis in de Orde van Cambodsja verleend.

De gemeentelijke verkeerscommissie te Semarang heeft geadviseerd tot aanleg van een electrische tram.

Instede van 50 pct., zooals verwacht werd, bestaat thans reeds zekerheid, dat de rijstoogst in Atjeh 70 pct. van een normalen zal bereiken. Bijzondere maatregelen blijken niet noodig.

Besloten is, de 16 in de 2de helft van Maart in den Riouw-archipel gearresteerde leden eener Chineesche communistische vereeniging te Singapore uit Indië te zetten. Ten aanzien van de te Palembang en Soerabaja gearresteerde Chineezen, eveneens behoorend tot genoemde organisatie, is nog geen beslissing getroffen.

Uit Medan wordt vermeld, dat de geheele Britsch-Indische gemeenschap van Sumatra's Oostkust haar zakenbedrijf sloot als protest tegen de arrestatie van Gandhi. Dinsdagochtend is in den Hindoetempel te Medan gebeden. De politie patrouilleert. Alles bleef echter rustig. Hopelijk is dezen lieden bovendien duidelijk te verstaan gegeven, dat politieke demonstraties op ons gebied over zuiver interne kwesties van het bevriende buitenland, hoogst ongepast zijn en niet geduld zullen worden, op straffe van verbeuring van de hen verleende hospitaliteit.

Aan boord van het s.s. Tjisaroea van de J. C. J.-Lijn, komende van Amoy is in een lading kisten, Chineesch fruit op water voor Ampenan (Lombok), 1714 thail opium aangehaald, ter waarde van ƒ 24.000.

Prof. Dr. Ir. Vening Meinesz, bekend door zijn zwaartekrachtproeven, is per m.s. Indrapoera van den Rotterdamschen Lloyd uit Tandjong Priok naar Nederland vertrokken.

Volgens berichten uit Medan, zal als gevolg van besprekingen tusschen de leiders der plantersvereenigingen en de cultuurmaatschappijen binnenkort absolute naleving te verwachten zijn van het stelsel van toekenning van 2 vrije Zondagen per maand in de cultures, als een voorloopige maatregel in afwachting van de definitieve afschaffing der hari besar's en de invoering van 4 vrije Zondagen in de maand.

De Bond van den Duitschen Theehandel heeft 5 Mei te Hamburg zijn jaarlijksche vergadering gehouden. Met algemeene stemmen werd besloten bij de rijksregeering stappen te doen, om de verhoogde rechten op thee zoo spoedig mogelijk weer afgeschaft te krijgen, daar de gevolgen van de verhooging van deze rechten van buitengewoon nadeeligen invloed op den handel is gebleken.

Naar verluidt konden de politieke partijen geen overeenstemming bereiken over een stembus-accoord voor de gemeenteraadsverkiezingen. De verbonden partijen (Indo-Eur. Verb., Ind. Kath. Partij, Pol. Ec. Bond en Chr. Staatk. Partij) boden aan de Vaderlandsche Club 3 zetels aan, hetgeen echter werd geweigerd. Thans is onherroepelijk tot een stembusstrijd besloten. De V. C. stelt daarbij 5 candidaten en de verbonden partijen 15, n.l. het I.E.V. 6, de I.K.P. 4, de P.E.B. 3 en de C.S.P. 2 candidaten voor den Gemeenteraad van Batavia.

De gouverneur van West-Java heeft een circulaire gericht aan de directies der thee-ondernemingen, meldende dat door den Landbouw Voorlichtingsdienst een uiteenzetting wordt gegeven van de lage prijzen voor bladthee, ter voorkoming dat de bevolking deze toeschrijft aan een actie der ondernemers tot drukking der prijzen. De gouverneur verzocht de directies ertoe mede te willen werken den opkoopprijs van bevolkingsthee niet nog meer te drukken dan in verband met de omstandigheden strikt noodzakelijk is.

Deze circulaire dankt haar ontstaan aan het ernstig noodgedwongen drukken van de prijzen voor bevolkingsthee door de Europeesche ondernemers, met gevolg dat deze in korten tijd terugliepen van 10 tot 3 en zelfs tot 2½ cent per pond nat theeblad. De bevolking van de Preanger alleen dreigt daardoor reeds millioenen aan inkomsten te derven. In planterskringen verwacht men niettemin zeer weinig van de aanmaning van den gouverneur, daar de prijzen van theeblad geheel worden

Wie zegt, dat deze tijd geen kansen biedt? Hij biedt alleen andere kansen dan vroeger. (Maandblad „Succes").

beheerscht door de wet van vraag en aanbod. De thee-restrictie en de malaise deden de vraag naar bevolkingsthee aanzienlijk dalen terwijl het aanbod gelijk is gebleven, zoodat een belangrijke prijsdaling daarvan het onvermijdelijk gevolg was.

De regeering heeft haar bijzondere tevredenheid betuigd aan den resident van Jokjakarta, P. Westra, voor het initiatief ten aanzien van de vrije emigratie en de onder zijn leiding gedurende het eerste proefjaar bereikte resultaten.

Met ingang van 1 Juli zal mr. G. H. C. Hart optreden als voorzitter van het Algemeen Landbouw Syndicaat in de plaats van den heer J. M. van Valkenburg die naar Europa vertrekt, om zijn functies in den Ondernemingsraad te hervatten.

H. M.'s Hertog Hendrik is Vrijdag 8 dezer te Nieuwe Diep, van uit Curaçao komende, binnengevallen na een verblijf aldaar van elf maanden. De commandant, kapit.-luit. t. z. Bosma, die gedurende zijn verblijf oogen en ooren goed gebruikte, bevestigt de noodzakelijkheid van het stationeeren van een volwaardig Nederlandsch oorlogsschip in die wateren, met het oog op de phenomenale economische ontwikkeling en de bijzondere politiek-geographische ligging der Boven-windsche Eilanden, voornamelijk van Curaçao en Aruba.

In de Eerste Kamer is de Indische Begrooting in behandeling genomen. Tegenover op ontwrichting berekende partij-politieke propaganda, heeft de Minister een ondubbelzinnig geluid doen hooren, dat het best, kort samengevat, vertolkt wordt door de kernspreuk van „Oost en West":

Oost en West en Nederland,
Krachtig door het *Rijksverband.*

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Boeatan's Middag-Uitvoering in Theater Seinpost op Zaterdag 24 Mei te 2½ uur.

Deze *„Middag-Uitvoering"*, welke, zooals onze lezers weten, bij wijze van *Selamatan*, ter eere van de opening van het a.s. *Boeatan-filiaal in Scheveningen*, zal worden gegeven, belooft bijzonder aantrekkelijk te worden, zoowel voor de oud-Indiërs, die er hun hart aan dierbare, goede herinneringen zullen kunnen ophalen, als voor *totoks* (Europeanen, die nooit in Indië geweest zijn), die daar staaltjes zullen kunnen bijwonen van het leven in het land, waar toch wel zeker enkele hunner familieleden vertoeven en dat dus daarom alleen reeds in hooge mate hunne belangstelling opwekt. Men zal er in een prettige, Indische sfeer komen, al dadelijk wanneer bij het binnenkomen de welkomstgroet van de *gamelan*, door Javaansche studenten bespeeld — dezelfden, die onlangs met zooveel succes te Leiden het Javaansche liefdadigheidsfeest hebben gegeven — den bezoekers tegemoet klinkt. Het beeld, zij 't dan ook zeer verkleind, van een Indische *passar*, heeft stellig iets eigenaardig Oostersch, dat ons Westerlingen, altijd als mooi kleurig en fleurig aandoet; en de Indische versnaperingen, welke daarbij te koop worden geboden, zijn waarlijk niet te versmaden.

Om het gedrang rondom de verkoopers te beperken — 't zal zeker vol loopen! — wordt gedurende de pauze een nieuwe Bali-film tweemaal vertoond, zoodat telkens de helft van het publiek in de zaal kan blijven. Er worden thans reeds veel kaarten in Boeatan en van de damesleden der propaganda-commissie gekocht. De prijs van f 1.— en f 1.50 per persoon is dan ook zóó laag, dat wel niemand zich het genoegen behoeft te ontzeggen, er heen te gaan en zelfs familieleden of vrienden er op te trakteeren. Hoe meer ziel, hoe meer vreugd! En men doet er tegelijk een goed werk mee: Boeatan's streven tot bevordering der Indonesische volkskunst, steunen. In dezen geest hoorden wij er over spreken in de Toonkamers Heulstraat 19 te 's-Gravenhage, j.l. Zondag-avond gedurende de rijsttafel daar ten bate der Minahassa-loterij opgediend, waarvan een talrijk publiek met recht zat te smullen, onder gezelligen kout in een modern, artistieke omgeving, keurig door weldadige dames bediend!

Nog maar een paar keer wordt deze waarlijk zeldzaam smakelijke en tegelijk smaakvolle gelegenheid aangeboden, op Zondag- en Donderdag-avonden. Dat er daarom zoovelen mogelijk van profiteeren — er is slechts plaats voor een 50-tal gasten, daarom is 't zaak zoo tijdig mogelijk een tafel te reserveeren. Tegelijk kan men zich dan voorzien van kaarten voor de Selamatan-middagvoorstelling in Seinpost voor Zaterdag 24 dezer.

Nederl.-Indië op de Wereld-tentoonstelling te Antwerpen.

Na de opening der Wereldtentoonstelling te Antwerpen op 26 April j.l. door den Koning der Belgen, hebben nu achtereenvolgens de „officieele inhuldigingen plaats der vreemde paviljoenen" zooals de Vlaamsche bladen vermelden. Dit begon op 5 Mei met Polen en de Haven van Dantzig, daarna volgde op 10 Mei Zweden en 12 Mei om 3 uur namiddags is de beurt aan Nederland. Thans, terwijl wij dit schrijven, op den vóóravond dezer a.s. plechtigheid, ziet 't er nog niet naar uit, dat alles van binnen en van buiten, in de puntjes klaar zal zijn. De hooge ingangs-pilonen zijn nog altijd omgeven door stellages, waarop arbeiders bezig zijn. Het Nederlandsche paviljoen is trouwens het eenige gebouw ter tentoonstelling, dat van buiten nog niet gereed is. Dit kwam het meest uit, toen verleden week 's avonds verlichtingsproeven genomen werden met een sterk zoeklicht, boven tusschen de pilonen geplaatst, waardoor dit statige gebouw in al zijn moderne schoonheid, maar ook in deze zijne achterlijk-heid, fel beschenen werd. De pers, die j.l. Dinsdag in de gelegenheid werd gesteld, het geheel in oogenschouw te nemen, schreef dan ook, o.a. in „Het Vaderland" van j.l. Vrijdag:

> „In de prachtige feestzaal van het Paviljoen zal a.s. Maandagmiddag de plechtigheid plaats vinden en om acht uur 's avonds zal men zich daar opnieuw vereenigen voor een „openingsbanket". Het zal dien dag — als het weer tenminste mee valt — wel druk zijn in het Paviljoen en wij zijn den inrichters dan ook zeer dankbaar, dat ze dezer dagen de pers hebben uitgenoodigd om alles vooruit eens rustig te bekijken. „Alles" is eigenlijk wel wat veel gezegd, want niet alles is klaar, maar toch verreweg het meeste; tegen Dinsdag komt het nog wel heelemaal in orde.

Een eigenaardigheid bij deze plechtigheid is, dat er noch 's middags, noch 's avonds dames uitgenoodigd zijn, terwijl toch verscheidene vrouwen tot het welslagen er van medegewerkt hebben. Hoe dat in overeenstemming te brengen met het moderne karakter van het bouwwerk? Typeerend in deze is ook, hoe aan den verslaggever van „Het Vaderland" verteld werd, dat er brand geweest is in de directieloods: „Ze waren deze al aan 't afbreken, maar een van de *dames*, die daar werkt, wilde nog even een laatste kopje koffie zetten en toen ging het plotseling branden; gelukkig was de brandweer er spoedig bij en was er heelemaal geen wind: anders....." terwijl wij van een ooggetuige weten, dat, toen een *timmermansknecht*, bij het opruimen, nog eenige krullen in de halfgebluschte kachel wierp, de vlammen uitsloegen! In het Belgische restaurant van het Eeuwfeest werd den genoodigden heeren van de pers een lunch aangeboden, waarbij natuurlijk redevoeringen gehouden werden, waarna de journalisten zich naar het Nederlandsche Paviljoen begaven en voornamelijk de Indische afdeeling, die geheel gereed is, bezichtigden. Den verslaggever van „Het Vaderland" volgend, lezen wij:

„Eigenlijk zijn er twee Ned.-Indische afdeelingen: een particuliere en een officieele. De eerste bestaat uit twee inzendingen: een van *„Boeatan"*, waar men mooie Indische voorwerpen zal kunnen bewonderen*) en een lekker kopje Java-thee zal kunnen drinken; en een van de vereenigde tabaksplanters en het bureau voor rubbercultuur. Deze laatste stand is, op verzoek van beide genoemde organisaties, ingericht door de directie van het Koloniaal Museum te Amsterdam. Men ziet er de eigenlijke cultuur en de bewerking der producten, alsmede vele gegevens over de sociale toestanden: immigratie, spaargelden, ziekenhuizen enz. De Delitabak speelt er natuurlijk de eerste viool. Er is een pond gedroogde tabak tentoongesteld, één pond slechts, maar uit dat eene pond worden 19 kistjes van elk 50 sigaren gemaakt.

„Heeft men deze eerste Indische afdeeling doorgeloopen, dan komt men voor den monumentalen ingang te staan van de officieele sectie. De heer *P. A. J. Moojen*, de bekende Indische architect, kunstkenner en verzamelaar, die als aesthetisch adviseur van het departement is opgetreden, heeft hier inderdaad alles zeer keurig en mooi geregeld: de poort is opgebouwd uit motieven van den Boroboedoer en den Prambanan; ook binnen heeft de heer Moojen de tentoonstelling van het op zichzelf wel eens wat saaie administratieve materiaal aardig weten te verlevendigen door het aanbrengen van eenige artistieke elementen."**)

Over het tentoongestelde zelf het volgende:

„De Indische afdeeling draagt een ambtelijk karakter; zij is onder rechtstreeksche leiding van de 4de afdeeling van het Departement van Koloniën ingericht en heeft voornamelijk ten doel een overzicht te geven van de verschillende takken van overheidsbemoeienis in Nederlandsch-Indië.

„Na het binnentreden van de Indische afdeeling bevindt men zich in een voorhal, waar de bezoeker gelegenheid verkrijgt zich ten opzichte van Nederlandsch-Indië te oriënteeren. Een electrisch verlichte glaskaart geeft al dadelijk een denkbeeld van de geledige uitgestrektheid van den Indischen Archipel, vergeleken met die van Europa. Het blijkt, dat Indië op Europa uitgespreid, van Ierland tot Siberië reikt en 56 maal zoo groot is als Nederland.

„Een tweede glaskaart verschaft gegevens over de bevolking van den archipel (53 millioen zielen, jaarlijks met ½ millioen toenemende). Aan den anderen wand wordt de Indische bevolkingsdichtheid vergeleken met eenige andere gebieden (Java 279 zielen per vierk. K.M., België 262, Nederland 226).

„Achter de voorhal betreedt men de groote zaal, waarin achtereenvolgens in verschillende stands een beeld wordt gegeven van de bevloeiing der bouwgronden, van den wegenaanleg, van het mijnwezen, van de zoutregie, van het onderwijs, van de verstrekking van de haven van Willemstad, de stad met het gestadig toenemende scheepvaartverkeer.

Linksomgaande arriveert men in de groote ruimte, die gewijd is aan de Europeesche en de Inlandsche architectuur in Nederlandsch-Indië. Vooral het feit, dat thans ook eenige groote Indische gemeenten zelfstandig voor deze expositie inzonden, is wel de opmerkzaamheid waard, te meer, nu daaruit blijkt, dat in Indië de architectuur en de stedenbouw zich in een degelijke verzorging mogen verheugen.

„In dezelfde groote ruimte vindt men de fraaie door het Hoofdbestuur der Nederlandsche Posterijen, Telegrafie en Telefonie verzorgde stand, waar men het radiotelefoonverkeer, de postvluchten en het telegraafverkeer tusschen Nederland en Nederl.-Indië in beeld gebracht vindt. Een filmtoestel vertoont daarbij een reeks interessante opnamen.

„Vervolgens komt men in een lager gelegen zaal, die gewijd is aan economisch Indië. Men ziet daar een paar maquettes, die een goed denkbeeld geven van den geweldigen in- en uitvoer van Indië. En verder treft men daar eenige der voornaamste Indische producten aan, verpakt op de wijze, zooals zij worden uitgevoerd naar de wereldmarkten. Een diorama van het rijke landbouwgebied der Preanger Regentschappen gunt den bezoeker ten slotte een blik op dat wonderschoone land, waar de Nederlandsche energie gedurende eeuwen heeft getoond wat werken en regeeren is.

De verslaggever eindigt met de woorden:

> „Zoo komt Nederland flink voor den dag te Antwerpen: als een land van groote energie in Europa, als een groote mogendheid in Azië, als een zeer belangrijk element in de wereldeconomie.
>
> „Met eenigen trots kan de Nederlander naar Antwerpen gaan en hij zal er over zijn eigen land ongetwijfeld ook nog veel kunnen leeren".

Wij zijn het hiermede volkomen eens, doch kunnen niet nalaten tevens de hoop uit te spreken, dat den

Nederlandschen bezoekers dan ook op moge vallen: hoe weinig wij als „groote mogendheid in Azië" daar doen voor die toch zoo prachtige Indonesische volkskunst en dat dit besef hen dan moge aanvuren tot „groote energie" om te trachten ook op dit gebied reden tot eenigen trots te krijgen. Want naast de *economie*, neemt toch de Kunst een eerste plaats in de *wereld*, niet alleen in *materieelen*, maar vooral ook in *geestelijken* zin.

Maar niet alleen de Nederlanders kunnen op deze tentoonstelling veel leeren, ook de hier studeerende Indonesiërs. Daarom ware het ten zeerste te wenschen, dat deze b.v. door een gezamenlijke reis onder deskundig geleide — zóó dat de kosten zoo gering mogelijk voor hen worden — in de gelegenheid werden gesteld een bezoek aan Antwerpen te brengen, zooals dit, naar wij vernamen, o.a. ook geschieden zal met de leerlingen van de hoogste klassen der gymnasia.

*) En koopen, had hij er wel bij mogen schrijven, want dat moet hier juist het Ind. kunsthandwerk ten goede komen. Wij hoorden er reeds vele bewonderende oordeelvellingen over. Als nu de douane rechten de prijzen maar niet te hoog maken! Red.

**) De heer en mevrouw Maxjen hebben de mooiste stukken van hun kunst-verzameling hiervoor gebruikt. Zoowel Nederland als Indië kunnen hun hiervoor niet dankbaar genoeg zijn. Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Een vergelijking tusschen de Filippijnen en Ned.-Indië.

Het *Bat. Nwsbl.* (5/4, 7de bl.) vestigt de aandacht op een artikel van Henry Cabot Lodge in „Harper's Magazine", waarin op verschillende punten een vergelijking wordt gemaakt tusschen *de Filippijnen en Ned.-Indië.* Na de historie der eilanden te hebben nagegaan, merkt de schrijver op: Wij, Amerikanen, trachten niet slechts onze ideeën inzake *bestuur* en *onderwijs* der bevolking in te prenten, maar ook onze *wetten* en onze *taal*. Wanneer de Amerikanen, die naar de Filippijnen gaan, eens via Suez gingen instede van via San Francisco, en de ervaringen van anderen zouden opmerken, zouden wij niet de fouten maken, welke die anderen gemaakt hebben en thans niet meer maken. Wij zouden bijvoorbeeld gezien hebben wat de Hollanders op Java bereikt hebben. De Hollanders drongen hun *wetten* niet op aan de Inheemschen: zij bestudeerden de gewoonten en gebruiken, en codificeerden deze. De Inlander heeft vertrouwen in zijn eigen wetten en respecteert deze. De Filippino daarentegen heeft zich te houden aan onze wetgeving, die hij niet begrijpt, en hij is geneigd zijn kwesties buiten de gerechtshoven om af te handelen. Ook de *taalkwestie* wordt door de Amerikanen op een verkeerde manier aangepakt. De *mestizo* voelt weinig minder dan haat voor den blanke en minachting voor den Inheemsche. Doch toen wij het landsbestuur overgaven aan de Inheemschen, waren de mestizo de eenige klasse, geletterd genoeg om te besturen. Wij stonden dus onze macht af aan den mestizo, zoodat gezegd kan worden, dat de geschiedenis der Filippijnen uit vier perioden bestaat, waarin de Inheemsche geregeerd werd resp. door de Inheemsche hoofden, door de Spanjaarden, door de Amerikanen en thans door de mestizo, onder de Amerikaansche vlag. Met medewerking van een Amerikaanschen Gouverneur-Generaal en met goedkeuring van een Amerikaanschen president, hebben de Filippijnen practisch *algeheele autonomie* verworven onder een regeeringssysteem, dat nimmer geautoriseerd werd door het Congres. Het *kapitaal* aarzelt in de Filippijnen binnen te komen; niemand weet hoelang de eilanden nog onder onze vlag zullen blijven. De wetten op kapitaal in de Filippijnen en de wetten op het eigendomsrecht van gronden maken een ontwikkeling eveneens moeilijk. De Hollanders daarentegen hebben een systeem van wetten op dit gebied, waardoor de ontwikkeling van het land vergemakkelijkt wordt en de bevolking beschermd wordt tegen meedoogenlooze exploitatie. Maar, wij weigeren te leeren van de Hollanders. Tusschen de Filippijnen en Ned.-Indië bestaat een zelfde verschil als tusschen een verwaarloosde liefdadige instelling en een instelling, op efficiente wijze geleid tot voordeel van de betrokken groepen. Wanneer wij de eilanden overgeven aan een andere natie, zouden onmiddellijk de Engelschen, Hollanders of Franschen naar voren treden met hun rijke koloniale ervaringen. Verkoop aan een andere Far-Eastern mogendheid (Rusland of Japan) zou verontrustend werken op de thans rond de Pacific gevestigde Westersche naties. Wie over deze kwestie nadenkt, denkt dan ten slotte aan Duitschland, een land met koloniale ondervindingen en een surplus-bevolking. Men is van oordeel, dat wanneer er minder Duitschers in Europa zijn, de vredeskansen zouden groeien. Het is mogelijk, dat onder Duitsch beheer de Filippijnen een terrein worden voor voordeelige geldbelegging — zoowel voor Inheemsche als voor buitenlander — hetgeen zij momenteel zeker niet zijn.

De Loc. schrijft over „Tokyo's reconstructie" (31/3, blz. 3 en 17), het *Bat. Nwsbl.* over „Russische landbouw" (2/4, Buys) en „In afwachting van den strijd in China" (4/4, Weale), het *Soer. Hbl.* over „Het zwaartepunt der Vlootconferentie" (4/4, Villanus), *De Sum. Post* over „Indië in de buitenlandsche pers" (9/4, 2de bl.). De *Java-Bode* (24/3 t/m. 7/4) publiceert het „Reisdagboek" van den oud-Gouverneur M. B. van der Jagt over zijn reis in Japan.

De richting van het koloniaal beleid.

De voorzitter van het hoofdbestuur der Vaderlandsche Club, *mr. R. Fruin*, heeft te Kendal een lezing gehouden over: „De algemeene politieke toestand". (*De Loc.* 31/3, blz. 6). Spr. behandelde o.m. *de richting van het koloniaal beleid*, en onderkende *twee systemen:* het *Britsche*, waarbij de Dominion-verhouding het uiteindelijk doel is, en het *Fransche*, dat niet in de eerste plaats autonomie zoekt, maar de Inheemschen wil maken tot Fransche staatsburgers. Een positieve uitspraak deed spreker niet. Doelende op het Fransche systeem vroeg mr. Fruin: Moeten wij daarheen? Moeten wij komen tot een Rijksraad, die zal staan boven de verschillende deelen van het Nederlandsche Rijk, en waarin afgevaardigden van de verschillende deelen zitting zullen hebben. Het zal wellicht die richting uit moeten, vervolgde spr. Een Inheemsche afgevaardigde te Genève vertelde na terugkeer te Batavia, dat hij te Genève met vele namen werd genoemd, varieerend tusschen „mon prince" en „ce nègre"? En hoe werd hij door mgr. Nolens geïntroduceerd? Als „mon compatriote!" Zie, zoo moeten wij de verhouding aanvoelen, als *compatriotes*. Deze betiteling van mgr. Nolens is wellicht een vingerwijzing, dat het dien kant op gaat.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (31/3, blz. 3 „Het rekest"; blz. 4 „Om de meerderheid"; 5/4 „Na 25 jaren"), het *Bat. Nwsbl.* (2/4 „De I. K. P." en „Het zilveren feest van Batavia"), de *Java-Bode* (3/4 „De I. K. P. en Indië"), het *Soer. Hbl.* (4/4, 2de bl. „De desa-autonomie", F. A. E. Laceulle, en „Lezing te Soerabaja voor de V. C.", mr. Fruin), de *Deli Crt.* (10/4 „Nederlandsche leiding", mr. C. C. van Helsdingen; 11/4 „De provincie Sumatra") 12/4 „Gezag of leiding?") en *De Sum. Post* (12/4 „Salon-nationalisme").

Ned.-Indië in het wereldverband.

De heer *Zentgraaff* vervolgt zijn „*Vaderlandsche Kout*" in het *Soer. Hbl.* (2 en 4/4, 2de bl.) met het verslag van zijn persgesprek met den heer *ir. Albarda* (S. D. A. P.) en geeft daarover zijn oordeel. Met tal van desiderata door ir. Albarda gesteld, kan men — n. h. i. van den heer Zentgraaff — volkomen accoord gaan. Wij moeten ons alleen richten tegen iedere poging tot forceering van verhoudingen, tegen alle destructieve actie, en tegen de neiging tot uitschakeling van Ned.-Indië uit het Nederlandsch Rijksverband. Het gaat minder om het *principe* dan wel: om het *beleid*, om de wijze van *uitvoering*, om *tempo* en *middel*. Wanneer de sociaal-democratie pleit voor de vrijlating van Indië, zoodra dat gebied, *dus als geheel, in staat is zijn eigen staatkundige en economische gemeenschap te besturen*, dan kan ieder die geen verstokt reactionair is, tot den sociaal-democraat zeggen: shake hands! Enkele religieuze groepen, dan wel gedeelten daarvan, gaan minstens even ver als de sociaal-democratie. Ook moet men er accoord mee gaan, wanneer ir. Albarda zegt: „niet de geheele bevolking van Indië behoeft rijp te zijn voor dat zelfbestuur, indien slechts eene flinke kern der nieuwe gemeenschap aanwezig is". Immers, ook in Holland mist de bevolking de rijpheid, welke voor het bestuur van koloniën onmisbaar is; er is in Holland ook niet meer dan eene „flinke kern". Wij mogen gelukkig zijn als een groot aantal Hollandsche kiezers een zóó juisten kijk krijgen op de groote beteekenis der koloniën voor het Moederland, dat zij daardoor van dwaasheden worden behoed. Tevens moet men het er mee eens zijn: dat zoo spoedig mogelijk in Indië de krachten worden gevormd, welke voor het besturen van Indië noodig zijn. Maar verder accentueeren zich scherpe *verschillen* met het inzicht van ir. Albarda. De bepaling der rijpheid, derhalve: van de overbodigheid van het Hollandsche Gezag, mag in geen geval door den onmondigen pupil worden vastgelegd. Een lange ervaring verzet zich tegen ir. Albarda's oordeel, dat „*de practijk van het leven*" Indië beletten zal zich te vroeg die rijpheid toe te kennen. Allerlei heethoofden achtten die „rijpheid" reeds aanwezig; dit is nòg het geval, niet alleen bij de extremisten, maar ook bij de P. N. I. Inplaats van „de practijk van het leven" mogen wij zeggen: de wijze waarop, *naar algemeen oordeel*, Indië in staat zal zijn zich *staatkundig* en *economisch* in te schakelen in het *wereldverband*. De machten, die deze rijpheid zullen beoordeelen, schuilen *niet* onder de Inlandsche volken, maar wèl in dit wereldverband. Die machten zijn dus zelfs niet van speciaal Holandsche origine, doch van internationalen aard. Die machten zullen experimenten van zich rijp voelende Indische leiders niet accepteeren, zèlfs al wilde een Hollandsch parlement zulks wèl doen. Het Hollandsch Gezag, toch eenè in koloniaal opzicht uiterst respectabele representante van dat „wereldverband", zal zich automatisch en geleidelijk terugtrekken naarmate het die „rijpheid" bij de Inlandsche volken constateert. Men moet eerst eene althans eenigszins homogene Indische bevolking smeden, die niet in honderd groepen uiteenvalt, zoodra het Hollandsch Gezag er niet meer samenhoudt. *Het wereldverband* werd zóó subtiel, dat ieder bruusk ingrijpen geweldige schade of rampen veroorzaakt. Er is geen knooppunt van wereldwegen, er is geene plek van beteekenis waarlangs het ontzaglijke wereldtransport van goederen zich beweegt, of er heeft zich eene macht gevestigd, die onmiddellijk bereid is het zwaard te trekken voor de verdediging er van. In dit ingewikkeld wereldorganisme treedt een handvol geëxalteerde mannen, met niets dan de eigen verklaring hunner rijpheid, en de door niets gestaafde, looze bewering, dat zij de millioenen anderen vertegenwoordigen... en overigens niets? Neen, dit bedoelt — meent Z. — ook de sociaal-democratie niet en hij blijft tot haar zeggen: shake hands!"

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (2/4, 3de bl. „Ambtenaar en S. D. A. P."; 3/4 „Binnenhof-figuren"; 4/4 „Zelfonderzoek bij de Liberalen"), de *Deli Crt.* (7/4 „De socialisten en de opening der Staten Generaal") en de *Java-Bode* (7/4 „Koloniale liquidatie").

De Inlandsche jeugdbeweging.

De *Java-Bode* (4/4) bevat een artikel van Inlandsche zijde geschreven, over de *internaten* en hun beteekenis voor het samenbrengen en elkaar doen begrijpen van Inheemschen uit verschillende deelen van Ned.-Indië. Van belang acht de *J. B.* de conclusie, dat „Indonesia Moeda", het moge daadwerkelijk weliswaar niet gaan deelnemen aan de Inheemsche politiek, toch een belangrijke rol daarbij zal vervullen. Besmet is h.i. deze jongelingschap nu reeds. De Inheemsche jeugd, voor zoover georganiseerd in „Indonesia Moeda", ontkomt daardoor niet aan een eenzijdigheid, welke ten nadeele zal blijken van de eigen volksbelangen, waarmede die van dit land samengaan. De blik van deze jongeren zal slechts in één richting geleid worden, die der politiek; en er is weinig kans, dat hun zal worden bijgebracht, dat *vóór de politieke zeggenschap behoort te gaan de economische opvoeding en ontwikkeling.*

Aandacht verdienen: *De Loc.* (2/4, blz. 31 „Politiek in Ambon", Dr. Broersma; 5/4, blz. 31 „De leerlingen van de Osvia en het Wilhelmus"), het *Bat. Nwsbl.* (2/4, 4de bl. „Chineesche communisten"; 4/4 „Na Yen Bay"; 5/4 „Waar blijft de berechting?"), de *Java-Bode* (4/4 „Inlandsche meisjes verkocht"), het *Soer. Hbl.* (3/4, 3de bl. „Boven Digoel"; 5/4, 2de bl. „Moskousche actie") en de *Deli Crt.* (7/4, 2de bl. „Communisme in de Filippijnen" en „De positie der Inl. B. B.-ambtenaren"; 12/4, 2de bl. „De verplaatsing van Digoel").

Atjeh is op den goeden weg.

De *Deli Crt.* (8 en 9/4) zet uiteen, dat Atjeh in de laatste 20 jaren zoo ver gepacificeerd is als men maar redelijkerwijze kan verwachten, gelet op wat vooraf gegaan is. De *Atjehtram*, *wegenaanleg* en *cultuurondernemingen* zijn hoogst belangrijke pacificatiemiddelen. Noodzakelijk is een vast beleid, waarin onder welke omstandigheden ook, geen aarzeling te bespeuren is. Hoofdzaak moet zijn, dat de Atjeher zichzelf weet terug te vinden onder den nieuwen toestand van een vreemd Bestuur; in de belangrijkste gebieden is dit reeds het geval. Door de nabijheid van het Cultuurgebied van Sumatra's Oostkust heeft de Atjeher de zekerheid van afzet van zijn *rijst* tegen loonende prijzen, zijn *vee* gaat nu reeds in grooten getale naar de Oostkust als een belangrijke bron van inkomsten, de *pinang* gaat naar den Overwal, evenals de *peper* wanneer die, vrijwel door ziekte verdwenen cultuur, weer kan ontluiken. Een boer, die eenige jaren geleden een nieuwen pepertuin aanlegde, verkocht zijn peperoogst voor *f* 100 per pikol, waardoor hij in eens welgesteld werd. Verder heeft de Atjeher zich, vooral dank zij de salversaninjecties tegen *framboesia*, aan de Westersche geneeskunde gewend, en de *pokken*, die vroeger Atjeh geeselden, zijn zoo goed als verdwenen, dank zij de gewillige onderwerping aan de vaccinatie. Men mag deze rustige ontwikkeling niet ruw verstoren door allerlei bizondere maatregelen. Veeleer dat alles zooveel mogelijk in de hand werken door *steun*, *voorlichting* en *tegemoetkoming*. Waarbij ieder, die Atjeh en den Atjeher ook maar oppervlakkig kent, weet dat men van hem slechts iets gedaan krijgt als hij een *als gelijke* behandelt. Gezag in Atjeh is meestal op een *persoonlijken band* en *persoonlijk overwicht* gebaseerd. Dat was het geheim waardoor de oude bekende

Atjeh-officieren en bestuursambtenaren zoo goed met Atjehers overweg konden; van velen hunner leeft de naam nog steeds in Atjeh voort, terwijl zij onder de zelfbestuurders dikwijls groote vriendschap hebben gevonden.

De Loc. vertelt van „De expeditie van Hr. Ms. Willebrord Snellius" (31/3 en 3/4), het *Soer. Hbl.* van „De C. B. Z. te Soerabaja" (31/3, 1 en 3/4), het *Bat. Nwsbl.* van „Opium en Morphine in Ned.-Indië" (5/4).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Afgaande op een bericht van „Aneta" dat 27 % van de bevolking van Sumatra's Westkust aan tuberculose lijdt, noemt de *Pervarta Deli* van 14 Maart als voornaamste oorzaken van die ziekte het familie-huwelijk en het vertrek van duizenden jonge mannen uit hun land. Het gevolg van dien uittocht is dat de meisjes noodgedwongen aan veel oudere mannen worden uitgehuwelijkt. In S. W. K. bestaat bovendien nog het verbod van huwelijk voor jonge meisjes met jongelieden buiten hare kampongs. Het blad wijst nog op de Minahasa en Ambon, waar de uittocht van jonge mannelijke krachten naar andere streken soortgelijke toestanden als bovenomschreven in het leven roept.

Fadjar Asia van 17 Maart bevat een manifest van A. M. Sangadji als president van het Uitvoerend Comité der P. S. I. I. waarin, na een overzicht der besprekingen over gedwongen arbeid op het Geneefsche congres, waarbij gewezen wordt op het verschil van opinie tusschen de heeren Schrieke en Djajadiningrat eenerzijds en den heer Salim anderzijds, opgewekt wordt tot opvolging van het besluit van het laatstgehouden P. S. I. I.-congres inzake heerendienst. Besloten is namelijk dat door alle afdeelingen der partij en in zooveel mogelijk plaatsen waar nog heerendienstregelingen bestaan, op een bepaalden datum in de maand April volksmeetings worden belegd, zoo mogelijk op hetzelfde tijdstip, voor het uitbrengen van een motie of een resolutie voor de afschaffing van gedwongen arbeid in heel Indonesië, in Gouvernementslanden zoowel als in de zelfbestuursgebieden en op de particuliere landerijen.

In hetzelfde blad zegt de heer Tjokroaminoto in een beschouwing over de „Madioensche kwestie" (waar de leerlingen van de opleidingsschool voor Inl. ambtenaren geweigerd hebben op een feest het Wilhelmus te spelen), dat men deze futiliteit heeft opgeblazen, dat „aan het kleine meisje een groote staart is gemaakt". Hij is verder van meening dat de „Locomotief" een onjuiste voorstelling van het gebeurde heeft gegeven; schrijver moet uit een en ander opmaken dat het niet in de bedoeling had gelegen van de leerlingen om den Resident uit te noodigen, of dat hun als plicht was gesteld om het Wilhelmus te spelen als de hooge gasten kwamen. Als Javaan den Javaanschen aard kennend, staat het voor schrijver vast dat het incident ontstaan is omdat de uitnoodiging niet van henzelven was uitgegaan en omdat het spelen van het Wilhelmus hun als verplichting (dwang) was opgelegd. Schrijver zegt voorts dat al studeeren die jongelui voor Inl. ambtenaar, niemand het recht heeft hen te beschouwen als menschen die hun ziel verkocht hebben of die alle rechtsgevoel en gevoelens van menschelijkheid en nationalisme in zich moeten dooden. Bovendien is het voor iemand die zich respecteert behoorlijk, dat hij zijn gast ontvangt en eert volgens zijn (des huisheeren) zede en gevoelen en niet volgens die van den gast. Schrijver keert zich voorts tegen de motie door den Madioenschen kring van de Vaderlandsche Club naar aanleiding van dit geval aangenomen en tegen het commentaar van de Java-Bode, n.l. dat in die Vaderlandsche Club ten minste het nationaal besef tot uiting kon komen. De heer Tjokroaminoto voelt zich verplicht daarop te antwoorden dat „dat nationaal besef" wis en zeker in botsing zal komen met het nationaal besef der Indonesiërs en dat in het algemeen het nationalisme, zooals de Java-Bode het begrijpt, voor zijn partij slechts imperialisme kan heeten.

In een ingezonden stuk in de *Bintang Timoer* van 21 Maart zegt schrijver o.a. dat de nationalistische beweging zich ontegenzeggelijk in de richting beweegt van vorming van een eenheidsfront, waaruit vreemde elementen worden geweerd en waarin men er alleen op bedacht is zich innerlijk te versterken. Bij de ouderen is de eenheid federatief geconstrueerd, bij de jongeren evenwel is ze unificatief, maar met federatieve uitingen. Beiden streven ze naar één doel, n.l. door eenheid der organisatie naar Groot-Indonesië.

Naar aanleiding van de „renaissance"-rede van een zekeren Moehammad Djamin op het congres van de „Pemoeda Soematera" wordt voorts gezegd, dat met de geboorte van de „Indonesia Moeda" voor Indonesië een nieuw tijdperk is aangebroken. Alle soorten adat welke niet accordeeren met den nieuwen tijdgeest, zullen overboord gegooid worden. Alle namen welke niet Indonesisch zijn, zullen worden geboycot. De naam Batavia bestaat niet meer in de encyclopaedie der Indonesiërs; men kent slechts Djakatra. In nationalistische kringen zal Celebes voortaan „Soela Wesi" worden genoemd en Sumatra „Poelau Andalas".

De *Bintang Timoer* vermeldt voorts spottend dat,

terwijl de P. N. I., de Sarikat Sumatra, de Persarikatan Poetri Indonesia en andere vrouwenvereenigingen tegen de polygamie zijn, ter Sumatra's Westkust, volgens ingekomen bericht, 4000 vrouwen in een congres bijeen zijn gekomen, waarbij zij resoluties hebben aangenomen om te protesteeren tegen de afschaffing der polygamie.

In de *Samenwerking* van 22 Maart wordt aangehaald hetgeen de welvaartscommissie in haar verslag mededeelde omtrent de geringe animo bij de inheemsche intellectueelen om hun emplooi buiten den Gouvernementsdienst te zoeken. Ofschoon zij bij het Gouvernement niet altijd een behoorlijke betrekking krijgen, gaan ze er toch niet zoo gauw toe over om zich op handel of nijverheid toe te leggen. Het blad vestigt de aandacht op bovenstaande mededeeling, doch zegt tevens met vreugde te kunnen vermelden dat de tegenwoordige inheemsche intellectueelen ten aanzien van deze kwestie op een ander standpunt staan.

Het blad *Sedijo Tomo* van 19 Maart schrijft den economischen achteruitgang van de landbouwers toe aan het feit dat de sawahs in handen van geldbezitters komen. In den beginne worden de gronden verpand en aangezien de landbouwer slechts op de grondproducten is aangewezen, zal hij, om in zijn levensonderhoud te voorzien, òf loonarbeid gaan zoeken òf meer geld op zijn grond gaan opnemen. Op de laatste manier raakt hij nog meer in de schuld en zal ten slotte zijn grond verkoopen. De aanwezigheid van de desabanken vermag geen verbetering brengen. Vaak moet de landbouwer, om zijn bankschulden te kunnen betalen, al zijn hebben en houden verkoopen, zoodat de bank op verre na niet aan het gestelde doel beantwoordt.

In het Mal.-Chineesche blad *Bintang Mataram* van 15 Maart wordt verslag uitgebracht van de rede van Mr. Sartono op de vergadering der P. P. P. K. I. te Jogja over de woekerbestrijding. Hij wees de middelen aan waarmede naar zijn meening het woekerkwaad met goede resultaten zou kunnen worden bestreden. Het blad meent dat de anti-woekervereeniging ook een orgaan moet uitgeven waarin onderwerpen worden behandeld die met de woekerbestrijding in verband staan. Gehoopt wordt dat het pas opgerichte comité in de kampongs een organisatie tot stand brengt om de menschen uit de handen van woekeraars te houden.

Dezelfde schrijver spreekt met afkeuring over de slechte gewoonte bij zijn eigen rasgenooten om zich over armoede te schamen. In Solo komt het dan ook niet zelden voor dat men bij festiviteiten niet alleen meubels gaat huren, doch ook kleeren. Door Mr. Sartono wordt deze gewoonte „pantes-systeem" genoemd, omdat men het doet — naar het heet — om behoorlijk voor den dag te komen. Maar door deze wijze van dikdoenerij is men dikwijls genoodzaakt bij woekeraars aan te kloppen. Men wordt aldus ongemerkt het slachtoffer van grootdoen. Schrijver merkt wijsgeerig op dat niet de kleeding of het eten in deze samenleving als maatstaf moeten dienen, maar verheven ideeën en een zuiver gemoed ten opzichte van de verplichtingen tegenover land en volk.

Met instemming wordt in de *Bintang Timoer* van 26 Maart een tweetal artikelen in het Bat. Nieuwsblad van recenten datum besproken, over de transmigratiekolonisatie (van Javanen naar de Buitengewesten). Dit onderwerp is ook in de laatst gehouden bestuursconferentie te Weltevreden behandeld in verband met het plan tot geleidelijke afschaffing der heerendiensten en het gebrek aan koelies voor het werk aan de wegen in verschillende streken der buitengewesten. Het blad haalt het voorbeeld aan van de Residenten van Palembang en Djambi, die de koelies voor de wegen in hun ressort van Java betrekken en vertelt hoe een en ander in zijn werk is gegaan. Voorts zegt de hoofdredacteur met eigen oogen te hebben gezien dat de menschen er tevreden zijn.

Het is volgens hem met warmte aan te bevelen en voor de menschen veel beter dan als contractant te worden getransporteerd naar Deli of Nieuw-Caledonië.

Naar aanleiding van de verwerping der motie Soeroso in den Volksraad betreffende Inlandsche en Chineesche arbeids-inspecteurs, zegt de Mal.-Chineesche *Sinar Sumatra* van 10 Februari dat het eenige motief dat aangevoerd werd om die motie te doen verwerpen, was, dat Indonesiërs en Chineezen geen contrôle kunnen uitoefenen op Europeesche cultures. De Europeesche leden meenen dat Europeanen meer geschikt zijn en vreezen dat de Europeanen in het leven verdrongen zullen worden wanneer ze ontwikkelde Chineezen en Indonesiërs tot concurrenten krijgen.

Velen meenen verder dat, wanneer er Chineezen en Indonesiërs als arbeidsinspecteurs werken, verschillende ongunstige dingen van het werk in de cultures zullen bloot komen, want de arbeiders in de tuinen bestaan grootendeels uit Chineezen en Indonesiërs. Het is niet onmogelijk dat deze twee groepen straks meer invloed krijgen en daarom handhaafden de Europeanen in den Volksraad zooveel mogelijk hun belangen.

In de *Bintang Timoer* van 24 Februari wordt het bericht in de „Java-Bode" besproken volgens welk het in de bedoeling van de Regeering zou liggen om naast de Europeesche burgemeesters in verschillende gemeenten een Inlandschen burgemeester aan te stellen, aan wien de regeling van de Inlandsche zaken zal worden opgedragen, doch die ondergeschikt zal zijn aan den Europeeschen burgemeester. Het blad keurt dit dualistisch stelsel af. Wil men Inlandsche burgemeesters, dan benoeme men die in kleine plaatsen. Men maakt anders rassenonderscheid, inhaerent aan de koloniale politiek.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redactie van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor N.-I.

Nr. 39 van 29 Maart: D. C. Boutmy † (oud-theeplanter). — De inlandsche rubbercultuur. Is samenwerking mogelijk? door V D. E. & C. — Van scheidende theemannen (C. M. Verloop en B. V. E. Kerrebijn). — De hoender- en varkensfokkerij „Hoeve Wilhelmine" (tusschen Lawang en Poerwodadi). — Onze Java-industrie en de theefabricage. Steeltjes-uitzoekmachine, theesorteermachine, balbreker, klaprekken. — De kapoktrust? (strijd om de prijzen, ontleend aan de N. Soer. Crt. van 6 Maart).

Cultuurbond

van 1 April, nr. 7: Onvoldoende salarieering. — De arbeidsinspectie. — Leven en arbeid in de cultures (een bordeel na 20 jaar ervaring. Uit N. S. Crt.)

Eigen Haard

van 3 Mei, nr. 18, bevat een artikel: Een jubileerende gemeente (n.l. Batavia, dat voor 25 jaren gemeentebestuur heeft gekregen) door G. M. H.

Geneeskundig Tijdschrift voor N.-I.

Afl. 4 van 1 April: Filariasis op Kabaena door C. Reeling Knap. — Lumbale anaesthesie, door F. E. van der Gugten. Verdere proefnemingen met Omnadin bij Longpest in den Tangger (Java), door dr. J. Schut. — Levercirrhose en Voeding, door dr. O. L. E. de Raadt. — Over het voorkomen van „zeldzame" gezwellen bij de inheemsche bevolking. I. De adamantinomen, door C. S. Richter. — Croupeuze Pneunomie, 100 gevallen bij militairen behandeld in het Militaire Hospitaal te Tjimahi, door A. Kuyer. — Tabellen voor determinatie der in Ned. Oost-Indië voorkomende Anopheline, door dr J. Haga. — Bijdrage tot de kliniek der Beri-Beri. I. De bloeddruk, door dr. W. C. Aalsmeer en E. Koch. — Roodvonk bij een Europeesch meisje, door J. K. den Heyer. — Staphyloma corneae totale oc. sin e variolois, door dr. L. Kaiser.

Haagsch Maandblad

van Mei bevat een bijdrage van mr H. A. Kinderman: Het goed recht van ons gezag. De schrijver zegt: Eerst wanneer de inheemsche bevolking zich de door het Europeesch bestuur in het leven geroepen Westersche vormen van overgangsorganisatie eigen weet te maken of zich in de plaats daarvan eigen nieuwe vormen mocht kunnen scheppen van heel wat ruimer omvang en meer doeltreffende constructie dan die van dorpsgemeente of van zelfbestuur, eerst dan zou de taak welke het Europeesch bestuur in Indië heeft weten te vervullen, als geëindigd kunnen worden beschouwd.

De Indische Cultures (Teysmannia)

van 1 April, nr. 7: Moderne rijstpellerij. — Edison's rubber-proces (Een mechanisch proces om rubber te verkrijgen uit planten met geringe rubber-substantie. Uit India Rubber World). — De bestrijding van den palmsnuitkever (Rhyncophorus Ferrugineus F., door W. R. C. Paul. — De hypothese van „onvrij water" in den grond, door A. N. Puri (slot). — Rubber, inlandsche rubber en rubber-restrictie. — Het kiemkrachtsonderzoek van biologisch standpunt beschouwd, door dr. W. J. Frank. — Olie van Hydnocarpus Anthelmintica, door C. D. V. Georgi en Gunn Lay Teik.

De Indische Gids

van Mei, nr. 5: Het Internationale Suikervraagstuk, door A .de Graaff (met 26 tabellen). — Het Korps Marechaussee te Atjeh, 1890—2 April 1930. — Immigratie in Nederlandsch-Indië, in het bijzonder van Japanners, door C. Lekkerkerker. — Hoe voor de Nederlandsche couponknippers de kastanjes uit het vuur werden gehaald, door H. M. Luchsinger. — Indië en de Nederlandsche Volksvertegenwoordiging, door mr. J. J. van Bolhuis.

De Indische Mercuur

van 7 Mei nr. 19: Het „kapokbesluit" toegelicht, door ir. W. L. Utermark III. — Proceedings of the Third Congress of the International Society of Sugar Cane Technologists held at Soerabaia 7—19 June 1929, door dr. H. C. Prinsen Geerligs.

Indisch Militair Tijdschrift

nr. 3 van den 61sten jrg.: In Memoriam: Luitenant-Generaal van N. I. L. b. d. G. C. G. van Daalen en J. Hoste 1e Luit.-Vliegenier. — Samenwerking tusschen Infanterie en Artillerie, door H. Th. van Goor. — De samenwerking tusschen Infanterie en Artillerie, door N. L. W. van Straten. — Motoriseering van verplegingsvoertuigen, door A. J. B. — De periode der klewangaanvallen en hoe deze door te komen, door G. F. V. Gosenson. — De Artillerie-Constructie werkplaatsen te Bandoeng, door P. A. de Blieck. — De Infanterieschakelaar, door J. M. L. Roelen.

De Indische Post

van 5 April no. 14: Vijf en twintig jaren decentralisatie in een groote gemeente (Batavia). — De moeilijkheden van het begin (van de Vaderl. Club), door J. B. R. — „The English Singers" in het Soerabaiasche Kunstkringhuis, door J. B. R.

De Indische Verlofganger

van 2 Mei nr. 39: Moluksche vrouwen, door S. Kalff — Gesprekken met den Pangeran, kleine herinneringen uit Solo, door P. S. — „Onze krant aan boord". Een Marine-herinnering van Anton Oostlandt, door A. Weruméus Buning.

Indologen Blad

van April: Opleiding en uitzending van Ambtenaren naar Ned. West-Indië (Suriname, Curaçao) en hun werkkring aldaar, door mr. F. G. Schalkwijk (de schrijver betoogt de wenschelijkheid om het Oost-Indische bestuurscorps, ook de rechterlijke macht in begrepen, om te zetten in een algemeen Indisch bestuurcorps en de leden daarvan dienstbaar te maken voor Oost- zoowel als voor West-Indië.) — Kort verslag van de inleiding van den heer mr. A. M. Joekes over: De Indische bestuurshervorming" op 27 Maart.

Inter-Ocean

van Maart 1930: Het fraai verlucht „Rafflesnummer" bevat: Proceedings of the Royal Batavia Society of Arts and Sciences 23rd Dec. 1929; I. Presentation of the Raffles Bust, speech by Dr. Boden Kloss. II Acceptance of the Bust. Oration by Mr. Ch. J. I. M. Welter. III Influence of Raffles' Administration on Java, by Dr. B. Schrieke. — Raffles, the Naturalist, by Mr. F. N. Chasen. Summary of a Speech, by Sir Josiah Crosby- The Debt of Archaeology to Raffles-, by Dr. F. D. K. Bosch-The Influence of Olivia Raffles on European Society in Java, by V. T. van de Wall.

Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel

Afl. 14 van 4 April bevat een bijdrage van A. Luytjes en ir. G. Tergast: Vierde berichtgeving bevolkingsrubbercultuur.

Locale Belangen

van 1 April, afl. 7: Woningregistratie te Semarang, door P. Michel. — De Madioensche leening goedgekeurd. — Armenzorg, door Van Koetsveld. — Organieke wetgeving. — Decentraliana.

De Mijningenieur

van April, nr. 4: De Mesozoïsche Plooiing op Borneo, Ned.-Indië, en omgeving en hunne waarde voor het karteeren van onbekende fossiellooze gebieden, door ir. L. H. Krol.

Pharmaceutisch Tijdschrift voor N.-I.

van 1 April nr. 4: Biografische en genealogische gegevens betreffende apothekers in Ned. Indië, door P. C. Bloys van Treslong Prins (vervolg). Behandeld worden: Van den Hecke, Cruys, Meysner, De Haan, Boudewitz, Seppa, Knipping en Schrijver.

Referaten: Een specifieke kleurreactie op ergosterine en zijn derivaten, Biochemie van de Carotinoiden, Pogingen tot quantitatieve bepaling van hoogere onverzadigde vetzuren, Chemische waardebepaling van Extractum Filicis, Waardebepaling van Extractum Filicis en Rhizoma Filicis, De alkaloïden van Holarrhena antidysen terica, Waarnemingen omtrent de afscheiding van alcohol na toediening per os in de cerebrospinale vloeistof en urine en Mottenbestrijding.

Politiek Economisch Weekblad

nr. 32 van 7 Mei: Conservatisme in Suriname. — De geestelijke hoogmoed van het doctrinarisme. — Het Jubileum der Indische Marechaussée. — Zekerheidsstelling der Indische pensioenen. — Doorvoering der aristo-democratie in de hoogere ressorten, door Rd. Ms. Noto Soeroto. — Bij de foto's van de Digoel-kampen, door dr. W. van der Sleen. — De beteekenis van petroleum voor Aruba. Indische Schimmen. V. — Feuilleton.

Tropisch Nederland

van 5 Mei nr. 1: Orchideeën-Cypripedium, door dr. Z. Kamerling. — Met de „Baloeran" buitengaats, door Joh. Langhout. — De zending en de beschaving in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Geïllustreerd Zendingsblad van Mei: Van Bodowoso. — Van Angkola.

De Katholieke Missiën van Mei. De Ngada's en hun Geestenwereld, door P. Arndt.

Nederlandsch Zendingsblad van Mei: Het zendingsziekenhuis Soekoen te Malang, door J. P. de Jong. — Zendingswerk onder de Chineezen te Batavia in vroeger tijd, door A. J. Bliek.

Het Missiewerk van Mei: De economische taak van de Missie in het Oosten van den Indischen archipel. — Indië en de Indische Missies. — Jubeljaar der missie van Ned. Borneo.

St. Claverbond van Mei: O. L. Vrouwe van Kalibawang en een 25-jarig jubilé, door G. Vriens. — De Angelus-klokjes in Kalibawang, door L. Rood.

St. Joseph's Congregatie van Mill Hill van Mei: Het gouden priesterfeest van father Goossens (van de missie van Britsch Noord-Borneo).

Curaçao

Curaçaosche hypotheekbank.

Blijkens het verslag van de Curaçaosche Hypotheekbank te Curaçao onderscheidt het jaar 1929 zich van zijn voorgangers door uitzetting van een aanzienlijk grooter bedrag aan hypotheek hetgeen blijkt uit het toegestaan bedrag ad ƒ 376.500. Ingekomen zijn 74 aanvragen voor een bedrag van ƒ 649.000. Het bestuur heeft zich verplicht gezien, wegens wanbetaling van interesten een onroerend goed in het openbaar te verkoopen. Ook heeft het bestuur zich verplicht gezien de debiteuren van achterstallige interesten bij herhaling aan te manen tot nakoming hunner verplichtingen.

Op de balans komen voor onder activa: Uitstaande hypotheken ƒ 2,163,040 (1,990,994), uitstaande interesten ƒ 52,076 (60,032), dubieuse debiteuren ƒ 128,036, pandrechtschulden ƒ 9,427, Maduro's Bank ƒ 71,783.

Als passiva zijn o.m. opgevoerd: kapitaal ƒ 200,000, reserve kapitaal ƒ 200,000, extra reservefonds ƒ 29,422, dubieus kapitaal ƒ 128,036, niet opgevorderde dividenden ƒ 800, diverse crediteuren ƒ 1,828,354 (1,685,683), saldo winst- en verliesrekening ƒ 40,281.

Geschiedkundige Sprokkelingen.

Bijzonder en Openbaar onderwijs.

Fransen van de Putte:

„Ik ben opgestaan om te verklaren dat het niet zonder bedoeling is, dat in het Regeeringsreglement van West-Indië art. 159 (180 Cur.) geredigeerd is als volgt:

„Zooveel de middelen gedoogen, zorgt de overheid, dat het lager onderwijs de verkrijging der allereerste kundigheden onder het bereik brenge ook der onvermogenden.

Zij doet dit door ondersteuning van bijzondere of oprichting van openbare scholen."

De Regeering.... wilde niet uit principe-vastheid onze Westersche denkbeelden op het stuk van onderwijs in de West-Indische maatschappij overbrengen. Zij heeft niet uit het oog verloren de finantieele bezwaren die zich zouden voordoen indien overal in West-Indië openbaar neutraal onderwijs zou moeten gegeven worden, en evenmin de groote verdiensten zoowel van de Moravische broeders als van de Katholyke geestelijkheid in het geven van onderwijs in West-Indië, en daarmede wenschte zij niet te breken.

Handelingen St.-gen. 1868—1869.

Uit den Verren Vreemde

Labourministerie-beslommeringen.

Het labour-ministerie doorleeft geen prettige tijden. De dominions, die zich, sedert 1926, als zelfstandige gemeenschappen binnen het Britsche rijk kunnen beschouwen, geven blijk elke overgebleven bevoorrechting, die Engeland nog heeft in het Britsche gemeenebest van natiën, verder te willen doen verdwijnen. Australië, Zuid-Afrika, Canada, Ierland, speuren de overblijfselen van de vroegere suprematie of bevoorrechting na, en vragen opheffing van elke aanwijzing, die zij vinden van eenige achterstelling van het dominion bij Engeland. Australië heeft nu te kennen gegeven, dat 't ook zelf de keuze wenscht te doen van den gouverneur-generaal, die Lord Stonehaven zal opvolgen. Tot nu toe ging de aanbeveling uit van de Engelsche regeering; de Australische regeering heeft zich thans tot den koning gericht met de aanbeveling van Sir Isaac A. Isaacs. Deze is een Australiër en bekleedt thans de positie van opperrechter. Hiermede wordt geen inbreuk gemaakt op eenig voorschrift, maar Australië maakt er zich weer wat losser door van Engeland. Te verwachten is, dat de andere dominions het voorbeeld zullen volgen, zooals Australië ten deze den Ierschen vrijstaat gevolgd heeft, want deze kreeg reeds een zelf aangewezen plaatsvervanger des konings.

In eenige dominions is de regeering van MacDonald getuigen van woelingen, die daar van even groote onvoldaanheid spreken als de uitingen van ontevredenheid onder de arbeiders in het moederland zelf. Terwijl Australië zelf ook een labour-ministerie heeft, moeten er stakingen en relletjes onderdrukt worden, zooals men die er niet ernstiger gekend heeft

onder eenige voorgaande regeering. In Zuid-Afrika komen de kaffers en de nakomelingen van de geïmporteerde Indiërs om de rechten vragen, die de labourpartij in Engeland als ieders recht verkondigd heeft, en die de Boeren vroeger met klem geëischt en dan ook verkregen hebben. Bovendien wordt van de zijde der Zuid-Afrikaanders elke gelegenheid aangegrepen om Engeland voor te houden, dat het in hun land niets meer te vertellen heeft.

Malta is in rep en roer. In Palestina doet onderaardsch gebrom aan mogelijke nieuwe uitbarsting denken. In Engeland zelf heeft de reuze-vlootconferentie een dwerg gebaard, en een tusschentijdsche parlementsverkiezing in West Fulham heeft aan labour een nederlaag bezorgd. De onmacht tegenover de werkeloosheid brengt tweespalt in het ministerie.

Momenteel richt de aandacht zich vooral op twee gebeurtenissen van overwegend belang: Britsch-Indië en Egypte.

Met het inhechtenisnemen van Ghandi is voor Britsch-Indië een verandering in gedragslijn ingetreden, waarvan de bedoeling en de gevolgen zich nog niet duidelijk hebben geteekend; wij hopen er de volgende week een meer helderen kijk op te kunnen hebben.

De Egyptisch-Engelsche onderhandelingen te Londen zijn beëindigd en mislukt. Bij het afscheid heeft men elkander over en weer verzekerd in den goeden wil van de tegenpartij te gelooven, men scheidde als goede vrienden men gaf de hoop niet op, dat nader beraad tot hervatting der onderhandelingen zou leiden — later.

Even, heel kort, de geschiedenis in herinnering gebracht.

In 1922 verklaarde Groot-Brittanje Egypte onafhankelijk, met voorbehoud echter voornamelijk om de veiligheid van de doorvaart van het Suezkanaal te verzekeren en de wederzijdsche verhoudingen in het gemeenschappelijk bestuurde gebied van Soedan te regelen.

Bij het eerste optreden van een ministerie-Mac Donald werden onderhandelingen aangeknoopt met de Egyptische regeering om de strekking van het voorbehoud in te perken. MacDonald bleef toen te kort aan om de besprekingen tot een resultaat te brengen. Nadien werden de pogingen door Chamberlain hervat zonder tot een bevredigende oplossing te leiden. Zoodra MacDonald in 1929 weer eerste minister was, hervatte de minister van Buitenlandsche Zaken, Henderson de onderhandelingen. De Egyptische minister-president Mahmoed pasja kwam naar Londen. Men kwam tot een ontwerp-overeenkomst, dat de Egyptenaren meer bood dan de vooruitstrevende nationalistische partij, de Wafd, had durven verwachten. De Britsche troepen zouden alle Egyptische garnizoenen verlaten, en zich ten O. van het kanaal terug trekken, zoodra daar de kazernes gebouwd zouden zijn; Groot-Brittanje zou afstand doen van de z.g.n. capitulaties (speciale rechtspraak voor vreemden) en de andere mogendheden aansporen hetzelfde te doen; Gr. Br. zou de bescherming van vreemden en minderheden geheel aan Egypte zelf overlaten. In Soedan, waar de beide regeeringen samenwerken, waar Engeland de boventoon voert, zou weer een Egyptisch garnizoen naast het Engelsche mogen komen en zou Egypte ook overigens geleidelijk gelijke bestuursbevoegdheden krijgen als Engeland. Henderson had aan deze vèrgaande concessies echter een voorwaarde verbonden. Mahmoed regeerde als dictator. Hij had koning Foead weten te bewegen, het parlement te ontbinden, en men deed 't sedert dien zonder volksvertegenwoordiging. Henderson stelde als eisch, het herstel van een regelmatige volksvertegenwoordiging, te kiezen bij algemeen stemrecht.

De Wafd begroette het ontwerp-Mahmoed niet met geestdrift, omdat 't van den dictator kwam. De partij wist bij de verkiezingen een groote overwinning te behalen. Mahmoed trad af. De hoofdleider van de Wafd, Nahas pasja, trad als premier op, zijn ministerie bestaat uitsluitend uit Wafd-mannen.

Henderson en Nahas besloten tot nader overleg. Een sterke Egyptische vertegenwoordiging ging naar Londen. Zij moest in eenige opzichten meer bereiken dan aan Mahmoed was toegezegd, want de overeenkomst moest een Wafd-overeenkomst worden. Henderson had wel verklaard, dat Engeland reeds tot het uiterste gegaan was, maar als goed politicus zou hij de positie van het Nahas-kabinet begrijpen, en dus nog wel wat toegeven, zoo konden de Egyptenaren verwachten.

Van 31 Maart tot 8 Mei heeft men, in de meest vriendschappelijke termen, geconfereerd. In het Mahmoed-Henderson-ontwerp kwamen enkele bepalingen over de onderlinge verhoudingen voor, waarop de Britsche minister nog wel wat wilde toegeven, maar over één punt is geen overeenstemming bereikt: Soedan.

Soedan heeft vroeger onder Egyptisch bestuur gestaan. Toen heerschte er wanorde en onrust. De Mahdi kreeg de overhand; hulp van Engelsche zijde was noodig om orde en rust te herstellen. Dit heeft geleid tot de overeenkomst van 1899, waarbij een gemeenschappelijk Britsch-Egyptisch bewind over Soedan werd ingesteld. Sedert 1924 laat de Egyptische nationalistische partij echter den eisch gelden, dat een onafhankelijk Egypte ook de alleenheerschappij over Soedan, het gebied van den Boven-Nijl, in zich sluit. De nationalisten zijn in Soedan zelf ook zoo aan 't woelen gegaan, dat een aanslag, met doodelijken afloop op den sirdar, den Engelschen opperbevelhebber, de regeering te Londen deed besluiten het gezag zelf krachtiger in handen te nemen en het Egyptische garnizoen uit Soedan te verwijderen. Sedert dien laten rust en orde niets te wenschen over. De Engelschen hebben thans ook groote economische belangen bij de katoenteelt gekregen. Henderson wilde weer tot nauwere bestuurssamenwerking komen, wilde weer een Egyptisch garnizoen toelaten, maar Engeland wil de hand aan het roer houden.

De Wafd eischt daarentegen vrijwel souvereiniteit over Soedan, waarbij Britsche samenwerking geduld zal worden. De ondervinding heeft geleerd, dat zoodanig dulden dan ook niets meer dan dulden zal worden. Aan dien eisch heeft Henderson niet kunnen toegeven.

Toch heeft hij nog een poging gedaan om Egypte een nuttig effect van de besprekingen te bezorgen. Laat ons toch over de verhoudingen in Egypte zelf spreken, wij kunnen tot conclusies komen, die niet afhankelijk zijn van de Soedan-kwestie, zoo stelde hij voor.

Nahas en zijn medeleden te Londen waren 't blijkbaar onderling niet eens over de hiertegenover aan te nemen houding. Druk werd met Kaïro van gedachten gewisseld. De extremisten wilden 't onderste van de kan; het bescheid van Kaïro is geweest: niets toegeven. Wellicht hebben de Wafd-mannen verwacht, dat het ministerie MacDonald onder den druk van de gebeurtenissen in Britsch-Indië ten slotte wel alles zou aannemen.

Nu is niets bereikt. Men is niet verder dan in 1922. Egypte heet onafhankelijk, maar blijft onder de toeziende voogdij van Engeland, met Britsche garnizoenen, capitulaties, bescherming van vreemden en minderheden, een Britsche hooge commissaris met vrij uitgebreide machtsbevoegdheden, terwijl ook voor Soedan niets gewonnen is.

Het afscheid van de Egyptische delegatie uit Londen heeft zich gekenmerkt door dezelfde hoffelijkheid, die gedurende de onderhandelingen heeft geheerscht. Men wil hierin, zooals wij boven reeds aanstipten, een aanwijzing zien van een mogelijkheid tot een nader hervatten der onderhandelingen. Maar bij het vertrek uit Londen had toch ook een demonstratie plaats van Egyptische studenten, die als een voorspel kan worden beschouwd van de wijze waarop Jong Egypte voornemens is te reageeren.

Eerste of tweede....?

De niet nieuwe, maar nog onbevredigend beantwoorde vraag hoe gouvernementspassagiers op onze mailbooten moeten worden ingedeeld, vindt beantwoording in ondervolgend beeld van het leven aan boord, door een medewerker van de Koerier geschetst:

Het is een eigenaardig wereldje, die 1ste klas van een mailboot, varend naar Indië. Een enkele passagier heeft zijn reis betaald: voor ons — ten minste 90 pCt. — betaalde het gouvernement. Moesten wij zelf betalen, dan reisden zeker de jongeren 2de klas, misschien 3de.

Uit het hoekje, waar ik zit met een boek, dat mijn aandacht niet kan vasthouden, overzie ik het dek. Het is 11 uur. De djongos gaan rond met vruchten-bowl. Het strijkje laat zijn luchtige danstonen klinken en ik zie, hoe op die tonen een pasgetrouwd vrouwtje aan den arm van haar man lustig huppelt als een jong meisje aan vaders hand. Het is een uitkomend onderwijzerspaar. En de gedachte komt bij mij op: Wat heeft het gouvernement er toch mee voor, om zulke menschen 1ste klas te laten reizen? Ze plotseling gedurende eenige weken in een milieu te zetten, dat uitgaat boven de omgeving, waaruit ze voortkomen en dat waarin ze voorloopig zullen leven; een milieu, dat in zoo schrille tegenstelling zal komen te staan met het zuinige inkomen, waarvan zij de eerste jaren zullen moeten leven?

Daar ginds zit jolig lachend, een groep jonge officieren; sommigen getrouwd, de meesten ongehuwd. Hooren zij thuis in de 1ste klas van een mailschip, met al zijn overdreven luxe? Gisteren vertelde mij er een, dat hij gaarne over Parijs naar Genua was gegaan, maar dat:.... „alles op wass!" „In den boottrein heb ik natuurlijk 2de klas gereisd, maar hier geeft het gouvernement me mijn biljet; anders, u begrijpt, zat ik ook niet hier!"

De kwestie begint mij te interesseeren: ik begin voor en tegen naast elkaar te zetten: het tegen slaat heftig door. Vooral voor eerst uitkomenden lijkt mij het eerste klas reizen bijna een misdaad....

Het is 5 uur: Langzamerhand bevolkt zich weer het dek, dat in de middaguren eenzaam lag. Nog altijd houdt mij de vraag bezig: Is het van het gouvernement verstandig, goed, zijn ambtenaren die uitkomen, 1ste klas te laten reizen?

Ik voeg mij bij een groepje, dat rustig pratend aan een tafeltje zijn thee zit te drinken: een ingenieur, een paar onderwijzers, een particulier, een B.B.-ambtenaar. Na een tijdje breng ik het gesprek op het eerste klas reizen aan boord van een mailschip. Beslist, zonder eenige aarzeling, geeft ieder zijn overtuiging te kennen, dat het voor iemand met een tractement beneden de ƒ 700 (dat is het minimum, dat genoemd wordt) dwaas en verkeerd is.

„Maar het prestige", waag ik op te merken; „zal het prestige van die menschen: officieren, onderwijzers, ingenieurs, bestuursambtenaren, er niet onder lijden, als ze 2de klas reizen?"

Zij kijken mij aan of ze wilen zeggen: houdt u ons voor den gek of verkoopt u een aardigheid?

„Hoor eens, mijnheer", zegt de oudste, een Mulo-onderwijzer, die al eenmaal met verlof is geweest, „alle academisch-gevormden, allen, die tot de C-groep behooren en de onderwijzers, die nu eenmaal dit voorrecht verkregen, ze moesten allen, maar dan zonder één uitzondering, 2de klas reizen tot zij ƒ 800 tractement hebben. En laat dan het gouvernement, de millioenen die deze maatregel zal besparen, in het Weduwen- en Weezenfonds storten. De maatschappijen zullen er niet om failliet gaan; en het geld komt dan toch den ambtenaren ten goede en wel op de meest gelukkige wijze.... want een Indisch weduwenpensioen is een schandelijk pitei!

Lezing over Curaçao bij het Dêpot Politietroepen.

Men schrijft ons uit Nieuwersluis: Genoten wij eenigen tijd geleden het voorrecht, een lezing te mogen hooren van den majoor der militaire administratie J. J. Mac-Kenzie over Suriname, op 6 Mei j.l., hield Ds. de Veij Mesdagh uit Rotterdam een lezing over Curaçao in de cantine van bovengenoemd Depôt. Het behoeft nauwelijks vermeld te worden, dat voor deze lezing ook weder veel belangstelling bestond en uit den aard der zaak in het bijzonder door de hier in opleiding zijnde West-Indische politie militairen.

De spreker van dezen avond, die in opdracht der regeering in Juni van het vorig jaar naar Curaçao werd gezonden en aldaar zes maanden verblijf heeft gehouden, begon met er op te wijzen, dat Curaçao langen tijd voor vele Hollanders een onbekend stuk grond is geweest, dat velen zelfs niet eens wisten dat het aan Nederland behoorde, doch dat generaal Urbina er in is geslaagd, zij het niet tot ons voordeel, de belangstelling voor dit eiland op te wekken en meerdere bekendheid bij te brengen.

Op uitnemende wijze schetste hij het eiland met de aldaar heerschende toestanden en opvattingen der bevolking, zijn zeer druk havenbedrijf en geweldige inrichtingen der Bataafsche Petroleum Mij., alsmede de ligging van Willemstad met regeeringsgebouwen en forten, deze laatste thans verblijf der militaire politie.

Ds. de Veij Mesdagh besloot zijn van het begin tot het einde met groote aandacht gevolgde lezing met op te merken, dat Nederland ten opzichte van Curaçao nog een groote cultureele taak te vervullen heeft, dat de uiterst conservatieve bevolking daar, er langzaam maar zeker toe gebracht moet worden, zich aan het moderne leven aan te passen en vooral de aan sterken drank en andere buitensporigheden verslaafde negers een krachtige leiding noodig hebben. Het is daarom noodzakelijk, dat Nederland naar Curaçao zendt menschen, die in staat zijn deze uiterst moeilijke taak te kunnen uitvoeren en in het bijzonder geldt dit voor hen, die worden uitgezonden voor den dienst bij de politie aldaar.

De Depôtcommandant, kapitein Vermeulen, dankte den geachten spreker hartelijk voor diens prachtige lezing, daarbij opmerkende, dat het Depôt Politietroepen, dikwijls vooraanstaande personen in zijn midden mag zien, die lezingen op verschillend gebied ten beste geven en dat ook weder deze lezing, behalve zeer interessant, in het bijzonder tot nut zal strekken van de leerlingen van het Depôt, die binnenkort, met bestemming voor den politiedienst, naar Curaçao zullen vertrekken.

De Boekencommissie van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

De heer J. P. Bolten, directeur van de Boekencommissie van het A. N. V. schrijft ons o.a.:

„Het cultureele werk, dat buiten onze grenzen verricht wordt door bovengenoemde instelling, verdient de belangstelling en zoo mogelijk den daadwerkelijken steun van elk Nederlander die met ons meent, dat de Nederlandsche taal en cultuur ook in den vreemde verdediging behoeven of althans recht hebben op een met met eere verworven plaats.

Meestal is er een onvoldoende begrip vast te stellen omtrent de noodzaak om iets voor onze cultuur te doen elders dan in het eigen land en met de bescheidenheid van den inwoner van een klein land meent men, dat het zoo iets zou zijn als het maken van een vuist als men geen hand heeft. Toch is niets van dien

aard te zeggen van ons werk, want het A. N. V. is niet chauvinistisch en bedoelt met zijn boeken- en tijdschriftwerk niet meer dan het verschaffen van goede leesstof van velerlei aard en ook van elken godsdienst aan allen in den Vreemde, die daaraan behoefte hebben en zelf de middelen missen om zich die leesstof aan te schaffen.

Het vorige jaar verzond de Boekencommissie, behalve een zeer groot aantal wekelijksche dagblad- en tijdschriftzendingen, 110 (zegge honderd en tien) kisten met boeken (lees- en studieboeken voor jong en oud). Alleen aan porti voor dag- en weekbladen wordt ongeveer ƒ800.— 's jaars uitgegeven. En al die leesstof, welwillende lezeressen en lezers, kostte ons niets anders dan het geld noodig voor inzamelen en verzenden. Want alles is reeds gebruikt en meestal voor de vriendelijke gevers van geen of weinig waarde.

Hoe wij er aan komen? Wel, dat is juist wat ik U wilde vertellen na eerst de „reden waarom" te hebben uitgelegd. Wij verkrijgen ze, door het kleine beetje geestdrift, dat er noodig is om de niet meer gebruikte kinderleesboeken en niet meer zoo heel fraaie romans of leesboeken voor ouderen uit de vergeten hoekjes van Uw woning te doen overhevelen naar het Hoofdkantoor van het Algemeen Nederlandsch Verbond, Laan 34, 's-Gravenhage. Waar is het gezin met inmiddels grooter geworden kinderen, dat niet hier of daar in een kast of op zolder een pak boeken bezit, welke een heel nieuw en krachtig leven kunnen beginnen als ze maar eenmaal in ons bezit zijn?

Doch het is niet op den oogst van boeken alleen, waarop wij juist met den naderenden schoonmaaktijd, allen hoop hebben gevestigd. Wij verzenden ook elke week groote hoeveelheden dagbladen en tijdschriften, met een groote voorkeur voor geïllustreerde bladen.

Wij vragen U beleefd om ons spoedig, zoo mogelijk per briefkaart onmiddellijk te berichten of wij één keer, liever nog geregeld ééns in de maand, onzen man mogen zenden om de voor ons bewaarde boeken en weekbladen (Nederlandsche) te komen afhalen. Deze afhaaldienst komt altijd in de eerste dagen van de maand doch een briefkaart van ons herinnert U er enkele dagen te voren aan. Daar de Boekencommissie geen andere inkomsten heeft dan van hen, die ons steunen met jaarlijksche bijdragen tot elk door hen gewenscht bedrag, is het vermelden van ons gironummer, 149431 Den Haag, zeker niet overbodig. Bezoek van hen, die van ons werk meer weten willen, wordt op Dinsdagen en Donderdagen gaarne verwacht."

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Bergen op Zoom.

Onze afdeeling mocht Maandag 5 Mei j.l. het genoegen hebben een liederenavond en causerie over Oost-Indië aan hare leden met genoodigden te kunnen aanbieden, welwillend gegeven door Mevr. Marie Sitsen-Russer en den heer P. H. W. Sitsen; laatstgenoemde is directeur van het op Java en Buitengewesten welbekende Ingenieurs-bureau Sitsen en Louzada gevestigd te Djokjakarta en H.B.-lid van het Java-Instituut.

De heer Sitsen, als spreker van dezen avond optredende, gaf na een welkomstgroet door den Afd. Voorzitter, een korte inleiding en haalde hierin onder meer aan het verkeerde denkbeeld van verschillende personen hier te lande, dat men in Indië geestelijk dood moet gaan, daar men van alle cultureele waarden verstoken zou zijn, zooals sommige met Indië onbekenden wel eens beweren.

Spreker vertelde, dat mevrouw Sitsen 20 jaar en hijzelf 24 jaar tot op heden in de tropen verbleven, waarop Mevrouw Sitsen aan den vleugel begeleid door haar echtgenoot, een zestal zangnummers ten beste gaf, waaronder Amarilli (Caccini) zoomede Recit and Air from Dido en Aneas (Purcell) met subliem geluid en voordracht werden weergegeven, waaruit ons mocht blijken dat een ruim twintigjarig verblijf in de tropen van dit Hollandsche echtpaar, blijkbaar hun cultureel peil niet omlaag haalde.

Na deze eerste serie liederen, welke door onze leden en genoodigden, ongeveer driehonderd in getal, met herhaald en dankbaar applaus werden beloond, vervolgde spreker zijn causerie en deelde een en ander mede over het Java-Instituut, waarvan iedere jonge man op Java komende lid kan worden zonder eenig onoverkomelijk financieel bezwaar zijnerzijds. Spreker vertelde verder van de samenwerking in genoemd Instituut door blank en bruin ongezien religie en stand; verder over de groote kunstuitingen door de Inlandsche bevolkingsgroepen geproduceerd o.a. over de groote Wajangvoorstelling gehouden ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van H. M. Koningin Wilhelmina te Djokjakarta, waartoe twéé jaren lang, dag aan dag door honderden Javanen voorbereidende repetitie's werden gehouden en waartoe de hoogsten onder den Javaanschen Adel hun medewerking en steun verleenden.

Verder werd door spreker herdacht het verscheiden van den R. K. Pastoor van Lith S.J., het zeer verdienstelijk H.B.-lid van het Java-Instituut wiens plaats als Javanicus thans wordt ingenomen door Prof. van Ryckevorsel S.J.

Mede werd door spreker naar voren gebracht en aangeboord het groote nut, dat zoowel geestelijke als wereldlijke opvoeders der jeugd zich aansluiten bij de hier in Holland verbreide Vereeniging „Oost en West", waardoor zij in de gelegenheid komen door het bijwonen van lezingen, congressen als anderszins, een inzicht te krijgen aangaande bestaande toestanden in Tropisch Nederland en waardoor zij wederkeerig de aldus verkregen kennis betreffende Oost-Indië, aan het opgroeiende geslacht waarvan ieder jaar vele honderden jongelui door Indië benoodigd worden, naar behooren en met kennis van zaken kunnen bijbrengen.

Spreker toonde mede aan, het groote voordeel, zoowel voor Nederland als voor Tropisch Nederland, van het blijven samengaan in één Rijksverband en dat men er in Nederland wel aan mag denken dat dit alléén bereikt kan worden door goede voorlichting van alle belanghebbenden, dus ook van de Nederlandsche bevolking in de eerste plaats.

Na dit gedeelte der causerie werden door het echtpaar Sitsen wederom ten gehoore gebracht drie chansons populaires Grecques van Ravel, zoomede eenige liederen van Debussy, welke liederen door Mevrouw Sitsen met groote artisticiteit werden vertolkt en met fijn gevoel aan den vleugel door haar echtgenoot werden geaccompagneerd.

Spreker besprak dan den Bond van Ned. Ind. Kunstkringen, waardoor aangetoond werd, dat ook de Nederlander in de tropen zijn eigen cultuur niet loslaat en zoodoende in de gelegenheid wordt gesteld, door aanschouwing en het aanhooren van Oostersche en Westersche kunstuitingen uit te groeien tot een mensch met breedere wereldbeschouwing.

Verder werden door spreker alle Nederlanders die naar Indië vertrekken aangespoord, zooveel als mogelijk moeite te doen het zieleleven van de daar levende bevolking te leeren begrijpen, zoomede aandachtig studie te maken van de kunst en algemeene levensuitingen dezer menschen, terwijl hij er ten slotte op deed volgen: „als gij Hollanders naar Java gaat, tracht dan den Javaan lief te hebben!"

De door spreker beëindigde causerie werd met luid applaus beloond. Daarna werden nog eenige liederen van Wolf en Mahler vertolkt, waarvan vooral het mooie lied van Mahler „Scheiden und Meiden" langdurig applaus ontlokte.

De Voorzitter dezer Afdeeling, Mr. Drs. P. A. F. Blom, dankte den heer en mevr. Sitsen met een hartelijk gestelde toespraak voor dezen liederenavond, welke zoo welwillend voor hun zéér aanstaand vertrek aan onze Afdeeling werd aangeboden en verzocht beiden namens hier aanwezige oud-Indischgasten de hartelijke groeten aan Djokjakarta te willen overbrengen.

Gedurende de pauze en bij het einde van dezen avond, werden Mevr. M. Sitsen-Russer van verschillende zijden bloemen aangeboden als dank voor den genotvollen en leerrijken avond. Wij wenschen beiden met dochter en zoon, gaarne een voorspoedige terugreis naar den Gordel van Smaragd toe.

Afd. Bestuur Bergen-op-Zoom.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Ledenlijsten.

De nieuwe ledenlijsten der Vereeniging zijn ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat Korte Voorhout 6.

Jaargang 1929 „K. W."

Volledige jaargang Kol. Weekblad 1929, verkrijgbaar bij het Alg. Secretariaat ad f 5.— p. jaargang.

VAN DE REDACTIE.

De „Johan van Oldenbarnevelt".

Van de Directie der Stoomvaart Mij. „Nederland" ontvingen wij een fraai boekje met afbeeldingen van het nieuwste mailschip der Mij., de „Johan van Oldenbarnevelt". Tekst en platen geven een schitterenden indruk van deze nieuwste aanwinst der vloot.

„Medische nood!"

„*Medische Nood!*" is de naam van het orgaan der Vereeniging „Simavi", een organisatie die steun in medische aangelegenheden voor inheemschen beoogt. Een hoogst sympathiek doel, naar men ziet, waarom wij dan ook dit nieuwe orgaan, dat driemaandelijks het licht zal zien, van harte welkom heeten en evenals de vereeniging zelve warm aanbevelen. Het bestuur der vereeniging is er toe gekomen een eigen orgaan uit te

geven uit het diep besef van saamhoorigheid met de velen die lijden, lichamelijk en geestelijk lijden, in de steden, maar vooral in de binnenlanden van Oost- en West-Indië. Het heeft de wetenschap, dat er nog zoo talloos velen hier te lande zijn voor wie deze lichamelijke en geestelijke nood onbekend is en wier leven verrijkt wordt wanneer hun oogen daarvoor opengaan en zij zich opmaken om direct of indirect dien nood te helpen lenigen.

Doel van het blad is dien nood onder de oogen van velen te brengen en hen den weg te wijzen hoe zij helpen kunnen.

De medische nood in Indië is zeer groot, de mogelijkheden om te helpen zijn tallooze en nemen steeds meer toe. Ook van het medische werk kan de spreuk van Coen gelden:

„Er kan in Indië iets groots gedaan worden"

Ja, inderdaad, op het gebied der medische verzorging, voorloopig nog altijd méér dan op dat der politiek!

Het doel van „Simavi" is geneeskundige hulpverschaffing aan en geestelijke opheffing van de Inheemsche bevolking in Nederl. Oost- en West-Indië, in den zin waarin het tot nu toe door de Prot. Medische Zending in praktijk is gebracht. Dit doel wil de vereeniging onder meer bereiken door aan onze universiteiten en groote ziekenhuizen bij studenten en zusters belangstelling te wekken in ziekenzorg voor de Inheemsche bevolking. Voorts door bemiddelende hulp te bieden bij het zoeken naar en uitzenden van artsen en zusters voor deze soort van arbeid en door hulp en voorlichting te verleenen aan dezen bij hun speciale tropische voorbereiding.

Geldelijke hulp wil zij ook bieden bij de exploitatie van reeds bestaande of bij het oprichten van nieuwe ziekenhuizen bestemd voor de Inheemsche bevolking.

Men kan het doel van „Simavi" op vier wijzen helpen bevorderen:

Door lid te worden tegen een contributie van ƒ 25.— per jaar of ƒ 1000.— in eens.

Door begunstiger te worden tegen een contributie zelf te bepalen, waarbij het minimum op ƒ 2.50 gesteld is.

(Leden en begunstigers ontvangen viermaal per jaar gratis het blad „Medische Nood!")

Door het geven van een gift (groote zoowel als kleine giften zijn welkom).

Door in eigen omgeving anderen op te wekken lid of begunstiger van „Simavi" te worden.

Men geve zich op aan het administratie-adres: Mej. M. D. van Hoogstraten, Parklaan 6, Zeist. Postgiro: Vereen. Simavi 128487, Zeist.

Boottrein N. V. Stoomvaart Maatschappij Nederland.

Het Agentschap der N.V. Stoomvaart Maatschappij Nederland, de firma Crans & Co., alhier, meldt dat de boottrein, aansluitende op het uitvarende mailschip „Johan van Oldenbarnevelt", dd. 17 Mei a.s. van Genua vertrekkende, Vrijdag 16 Mei a.s., des morgens 8.47 uur v.m. van het Station Staatsspoor in Den Haag zal vertrekken.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Candidaat-Indisch landmeter.

De Commissie tot voorbereiding van de aanwijzing in 1930 van candidaat-Indische landmeters maakt bekend, dat in dit jaar hier te lande enkele jongelieden kunnen worden aangewezen om met den titel van candidaat-Indisch landmeter aan den in September aanstaande aanvangenden landmeterscursus te Wageningen in opleiding te worden genomen voor de betrekking van landmeter bij het kadaster in Nederlandsch-Indië, aan welke aanwijzing is verbonden het genot van een studietoelage, ten bedrage van ƒ 1000 's jaars, terwijl de collegegelden voor rekening van den Lande worden genomen. De opleiding duurt ongeveer 3 jaren en 5 maanden.

Om tot het vergelijkend onderzoek te worden toegelaten moeten gegadigden zich vóór 15 Juli aanstaande schriftelijk, met opgaaf van hun adres, aanmelden bij de commissie (adres van den secretaris: J. A. de Boer, Kamperfoelistraat 131, 's Gravenhage). Uitvoerige bijzonderheden vindt men in de *Nederl. Sts.Crt.* van 5 Mei, Nr. 86.

Uitzending voor 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië.

De *Nederl. Sts.Crt.* van 1 Mei, Nr. 84, bevat een opgave der betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën.

De Geëmployeerde bij de Suiker-Industrie

Bij ons Informatie-bureau is verkrijgbaar de juist verschenen 3e en verbeterde uitgave van dit boekje, dat een overzicht geeft van den werkkring en de vooruitzichten, benevens van de inrichtingen tot opleiding voor die industrie. De bewerking geschiedde door de H.H. H. Ch. G. J. van der Mandere, Secretaris van den Bond van Eigenaren van N.-I. Suikerondernemingen en A. Voskuil, Oud-gedelegeerde van de Mij. tot Exploitatie van de Suikerondernemingen Sentanen-Lor, Brangkal en Dinoyo.

Bijgewerkt met de laatste gegevens. Zeer belangrijk! Prijs *f* 0.75, *f* 0.06 portokosten.

HET HOOFDBESTUUR.

Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname en Curaçao.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands burgerlijken dienst in Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot medEdinging:

1°. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname: 1 hoofdonderwijzer.

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: 4 hoofdonderwijzers.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 7de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

H. Weimar, opzichter-werkplaats bij den dienst der Staatsspoor- en Tramwegen, Kedoestraat 8, Haarlem (N.). H. Hemmes, gouv. arts b. d. D. V. G., Waldeck Pyrmontlaan 8, Overveen.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

J. A. Bueno de Mesquita, hoofdcommies bij het Immigratie-departement in Suriname, Laan van Oostenburg 9, Voorburg; L. Kisters, hoofdagent van politie 2e kl., p. a. Ned.-Ind. Escompto Mij., Den Haag; K. E. van Domburg Scipio controleur 2e kl. bij den P. T. T.-dienst, Weimarstraat 26a, Den Haag; A. L. Laurens, wd. commies 1e. kl. bij den P. T. T.-dienst, Cypresstraat 75, Den Haag; J. van der Werf, afdeelingschef bij het Bedrijf der Posterijen v. d. P. T. T., Copernicusstraat 202, Den Haag; Th. K. Roqué, controleur 1e kl. b. d. dienst der Opiumregie, Schenkkade 277, Den Haag; Mr. A. J. Coutinho, landrechter te Jogjakarta, Koningin Wilhelminalaan 17b, Voorburg; V. G. de Lissa, referendaris bij het kantoor voor Reiswezen, Prins Hendriklaan 34, Rijswijk, (Z.H.); L. A. Bartels, hoofdcommies bij den Kantoordienst van het B. B., van Hoornbeekstr. 63, Den Haag; K. Roijers, commies bij de S.S. en Tramwegen, Geestbrugweg 80, Rijswijk, (Z.H.); P. Smit, hoofdpolitieopziener bij de Algemeene Politie, Sarphatipark 69-71, Amsterdam; mevr. W. F. I. Maagdenberg, geb. Scholte, klerke bij den P. T. T.-dienst, Reinkenstraat 39, Den Haag; mej. L. E. Scholte, hoofdtelefoniste bij het Telefoonkantoor te Weltevreden, Reinkensstraat 39, Den Haag L. A. Busselaar, assistent-resident bij het B.B., Antonie Heinsiusstraat 89, Den Haag; A. M. C. Schouten, commissaris van politie 1e kl., Oostzeedijk 195, Rotterdam; mej. dr. E. A. van Teutem, gouvernementsarts 1e kl., p. a. Ned. Handel Maatschappij, Den Haag. A. W. M. Jordans, kapitein der infanterie, 1e Sweelinckstraat 20, Den Haag; M. Jacobs, kapitein der infanterie, hoofdpostkantoor (Ind. adressen); H. J. C. Wolff, majoor der administratie, Klein Weezenland 21, Zwolle; M. A. Teunis, 1e luitenant der Mil Adm., Emmastraat 1E, Den Haag.

Met Pensioen.

M. van Asma, officier der infanterie, Beeklaan 328, Den Haag; G. J. van Sieburg, luitenant-kolonel der Infanterie, Noordeinde 54, Den Haag; W. L. Meijer, officier der infanterie, Hugo de Grootstraat 80, Den Haag.

Financieele Berichten.

Opgave van de Ned. Ind. Handelsbank N. V., Kantoor Den Haag

Noteeringen ter beurze van Amsterdam:

	5 Mei '30	12 Mei '30
Aand. Koloniale Bank	185 %	177½ %
Aand. Ned. Ind. Handelsbank	155 %	152 %
Cert. van Aand. Ned. Handel Mij.	173 % g.l.	170 % g.b.
Nat. Bezit aand. Ned. Ind. Gas Mij.	235½ %	—
Nat. Bezit aand. Alg. Ned. Ind. Elect. Mij.	306 % g.b.	306¼ %
Aand. Alg. Exploratie Mij.	187½ %	196¾ %
Aand. Kon. Petroleum Mij.	394¼ %	400½ %
Aand. Rubber Cult. Mij. A'dam	140⅝ %	141 %
Aand. Ned. Ind. Suiker Unie ...	—	219 %
Aand. Ned. Scheepvaart Unie ...	178½ %	178¼ %
Aand. Handelsverg. Amsterdam	507½ %	476½ %
Aand. Deli Batavia Mij.	362½ %	363 %
Aand. Deli Mij.	340½ %	347½ %
Aand. Senembah Mij.	363¾ %	372 %
Aand. Billiton Mij. 1ste Rubriek	398 %	385 %
Aand. Biliton Mij. 2de Rubriek	350 %	—
Aand. Assam Thee Ondern. Malabar	—	350½ %
Aand. Deli Spoorweg Mij	187 % g.l.	—
Aand. Ned. Ind. Spoorw. Mij.	187 %	186¾ %

	Verkoop:
Londen	12.07⅞
Berlijn	59.33
Parijs	9.76
Brussel	34.70
Zürich	48.13
Milaan	13.04
Weenen	35.06

Mutatiestaat van 7 tot 14 Mei '30

Nieuwe Begunstiger:	Geïntroduceerd door:
J. P. Draaijers, Leeraar R. K. Kweekschool, Bergen-op-Zoom.	Afdeelingsbestuur Bergen-op-Zoom.

Nieuw Lid:	
Ir. J. W. Twiss, Hoofdingenieur Mijnbouw in N.-I., Den Haag, Groot Hertoginnelaan 105. f 5.—.	Secretaris Afd. Den Haag.

Afschrijvingen:

H. Backer, Oud-Kapitein ter Zee, Den Haag, Bezuidenhout 21. (overleden).

L. Schol, Apeldoorn, Wilhelminapark 15.

Adresveranderingen:

C. Teesink, Amsterdam (C.), van: Overtoom 346II, naar: Prinsengracht 987.

W. H. Ridderhof, van: Amsterdam, 2de Oosterparkstraat 265, naar: Apeldoorn, Frisolaan 19. f 5.—.

Mevrouw G. C. Vonck—van Zyll de Jong, van: Amsterdam, Emmalaan 20, naar: Den Haag, Hotel Bellevue. f 5.—.

Mevrouw B. L. C. Hoek—Soesman, van: Bussum, Brediusweg 28, naar: Den Haag, van: Boetzelaer-113, p.a. fam. Lenderink. f 5.—.

Mevrouw G. T. J. van Aalst—Koopman, van: Den Haag, Thomsonlaan 56, naar: „Huis de Wijk", Gezichtslaan 7, Bilthoven (tijdelijk vacantieadres).

C. F. Gits, Oud-Kapitein Art. N.-I. L., Den Haag, van: Suezkade 184, naar: H. T. O., Kamer 138, Laakkade 80.

P. A. Emanuel, Controleur B. B. m.v., van: Den Haag, van Weede van Dijkveldstr. 37, naar: Scheveningen, Bossche Straat 135.

L. C. F. Polderman, Oud Hoofdambtenaar O.-I., van: Scheveningen, Leuvenschestraat 77, naar: Den Haag, Pension Sweelinck, Banstraat 27, (tijdelijk).

Jhr. J. C. van Reigersberg Versluys, Den Haag, Mesdagstraat, van: 56 naar: 118.

Mejuffrouw M. C. Slothouwer, Hoofd Oranjeschool, van: Willemstad, naar: Philipsburg op St. Martin.

Mr. J. W. A. Boots, thans: Afdeelings-Secretaris te Bandoeng.

A. Th. van Es, thans: Inspecteur S.S.—O.L. te Soerabaja.

H. F. Lanting, thans: Gewestelijk-Secretaris te Timor-Koepang.

H. A. A. Sangster, thans: Chef P. en T.-kantoor te Semarang.

A. E. L. van Win, Ritmeester Cav., overplaatsing naar Tjimahi ingetrokken, blijft te Weltevreden, Mampangweg 30.

H. Agerbeek, Kapitein Inf., thans: Soerabaja, Opakstraat 15.

K. J. Wijngaarden, Ass.-Resident, van: Sidoardjo, naar: Utrecht, Bellamijstraat 23 bis, p.a. G. J. A. van Berne. f 5.—.

J. J. A. van Winsen Jr., Militair Apotheker 1ste klasse, van: Bandoeng, Riouwstraat 112, naar: Utrecht, Oude Gracht 271, p.a. Mevrouw J. J. van Winsen. f 5.—. (contributie van 1930 en 1931 reeds voldaan in Indië).

Mevrouw M. Hekmeijer—van Fenema, Oosterbeek, van: Mariaweg 48, naar: Annastraat 19.

Mevrouw M. C. van Zeggelen, Haarlem, van: Floraplein 28, naar: Wagenweg 34.

C. E. Cohen, Ass.-Resident, van: Buitenzorg, naar: Den Haag, Pijnboomstraat 102. p.a. Mevrouw G. Burlage f 5.—. (contributie 1930 reeds voldaan in Indië).

J. F. Dee, Controleur 1ste kl. B.B., thans te Palembang, Boekit Ketjil 33.

W. Huson, Controleur 1ste kl. B.B., thans te Tebing Tinggi (Palembang).

M. de Meij, Controleur B.B., thans te Madjene (Celebes).

Dr. D. M. Pesik, Gouvernements Arts 1ste kl., thans te Poerwokerta.

H. W. Stehouwer, Inspecteur v. d. Arbeid, thans te Kota Pinang (S.O.K.).

Ir. P. Ph. Steneker, Ingenieur 2e. kl. B.O.W., thans te Malang, Emmastraat 23.

Mr. P. R. Vetter, Rechterlijk Ambtenaar, thans te Lawang.

D. A. van Waardenburg, thans: Garnizoensarts te Djokjakarta, Residentielaan E. 8.

Mevrouw A. Voorthuis—Bollee, thans te Weltevreden, Laan Trivelli 38.

Rectificatie: J. Pals, Hilversum, Gijsbrecht van Amstelstraat, van: 45, naar: 43.